

PRIMORSKI DNEVNIK

Poština plačana v gotovini
Abb. postale 1 gruppo

Cena 150 lir

Leto XXXI. Št. 107 (9109)

TRST, sobota, 10. maja 1975

PRIMORSKI DNEVNIK je začel izhajati v Trstu 13. maja 1945, njegov predhodnik PARTIZANSKI DNEVNIK pa 26. novembra 1943 v vasi Zakriž nad Cerknim, razmnožen na ciklostil. Od 5. do 17. septembra 1944 se je tiskal v tiskarni «Doberdob» v Govcu pri Gorenji Trebuši, od 18. septembra 1944 do 1. maja 1945 v tiskarni «Slovenija» pod Vojskim pri Idriji, do 8. maja 1945 pa v osvobojenem Trstu, kjer je izšla zadnja številka. Bil je edini tiskani partizanski DNEVNIK v zaslužjeni Evropi.

ZAOSTRENA POLEMKA MED VLADNIMI STRANKAMI O ZAKONU O JAVNEM REDU

Socialisti napovedujejo odločno bitko v senatu za bistveno spremembo zakona

KPI je sklenila, da bo v senatu predložila svoje popravke, ki jih je večina v zbornici zavrnila

RIM, 9. — Poslanska zbornica je poslala senatu zakon o javnem redu, ki so ga poslanci z večino glasov nedavno odobrili. Pričakujejo, da bo predsedstvo senata na seji v torek sporočilo, da je dobilo zakonski osnutek o javnem redu v razpravo in odločitev in da ga bo poslalo pristojnim senatnim komisijam, da ga proučijo na posvetovalni ravni. Šele nato bo zakon prišel v avlo. Menijo, da ga bodo v senatu odobrili proti koncu prihodnjega tedna.

Te so sicer predvidevanja političnih krogov, ki želijo, da bi bil zakon o javnem redu v najkrajšem času odoben tudi v senatu. V resnici pa je položaj nekoliko drugačen. Odobrile novega zakona o javnem redu v poslanski zbornici z glasovi štirih vladnih strank, liberalcev in misorcev je sprožila veliko polemiko med strankami vladne večine ko so ugovarile, da se je v javnosti, predvsem pa med delavskimi množicami, ustvarila široka fronta proti zakonu.

Zakon, zlasti nekateri njegovi osnovni členi, daje policiji oblast, ki jo do sedaj ni imela, da lahko u-stavi in pregleda osebo, ki se ji zdi sumljiva, drugi člen pa dejansko odpravlja tako imenovani «zakon Valpreda». Fašisti se teh ukrepov veselijo in so zato glasovali za zakon. Socialisti pa so med razpravo predložili nekaj bistvenih popravkov, ki jih ostale tri stranke vladne večine s podporo misorcev zavrnilo.

Zato predstavniki PSI napovedujejo v senatu novo bitko za uveljavitev svojih popravkov. To je že večkrat napovedal socialistični poslanec Balzamo, danes pa je to potrdil predsednik senatne skupine PSI Zuccala. Dejal je, da bo razprava v senatu o zakonu o javnem redu za socialiste priložnost, da se izboljša vsebina zakona in da se ga prilagodi smotrom, ki so jih nakazali socialisti. Gre, po mnenju sen. Zuccala, za učinkovit boj proti fašističnemu prevratništvu in proti navadnemu kriminalu.

Predsedni socialističnih senatorjev je dodal, da bo socialistična senatna skupina v tem okviru odločno zavrnila katerekoli volilno izkoriščanje teh vprašanih in bo zahtevala, da se v zakon vnesejo vsi tisti popravki, ki lahko bistveno utrdijo anti-fašističnega duha zakona in ustvarijo spoštovanje pravic in ustavnih svobod.

O razpravi v senatu o zakonu o javnem redu je v sredo razpravljali tudi izvršni odbor komunistične senatne skupine. Sklenil je, da bodo komunistični senatorji ponovno predložili vse tiste popravke k zakonu o javnem redu, za katere so se v zbornici ojevali komunistični poslanci. Socialisti in komunisti bodo torej v senatu nadaljevali z bojem, ki so ga začeli v poslanski zbornici. Dejstvo je, da če bo senat sam po sebi za malenkost spremenil vsebino zakonskega osnutka o javnem redu, bo moral zakon ponovno romati v poslansko zbornico. To pomeni, da se bo v senatu prihodnji teden razvil zelo oster boj med levico in demokrati, socialdemokrati in republikanci, ki bodo v tem boju gotovo imeli podporo liberalcev in neofašistov.

To slutijo že danes predstavniki nekaterih vladnih strank. Tako je republikanski poslanec Mami izjavil, «da nihče ne misli zadušiti razprave v senatu in je pozval zavzemnike, naj storijo vse, da se razprava ne bo »preveč zavlekla«. Bolj strupeni so socialdemokrati. Član vodstva PSDI Amadei je izjavil, da ni mogoče niti misliti, da bi v senatu kakor koli sprejeli zakon o javnem redu. Zato je obsodil socialiste, «da je njihovo ravnanje nepošteno», ko napovedujejo, kot člani vladne večine, da bodo ponovno predložili svoje popravke za spremembo zakona v senatu. Amadei obtožuje socialiste, da nameravajo sprožiti preprič med vladnimi strankami, kar je že toliko gorja povzročilo v preteklosti. Tudi demokratijska senatorka Palucci je danes izjavila, da je neupravičeno stališče nekaterih socialističnih voditeljev, ki bi hoteli v senatu razvneti razpravo o zakonu o javnem redu. Dolgi jih, da so bolj blizu komunistom in skrajni leviči, kot pa svojim vladnim zavzemnikom.

Vsodržavna konferenca KD

RIM, 9. — V kongresni palači v EUR se je danes začela vsodržavna konferenca kršćanske demokracije. Konferenca se udeležujejo delžene in pokrajinski delegacije stranke, izvoljeni predstavniki krajevnih uprav in kandidati za prihodnje delžne volitve. Na konferenci so tudi člani vsodržavnega sveta KD, parlamentarci in člani vlade.

Konferenca je odprl s kratkim nagovorom politični tajnik Fanfani, ki je nato predlagal za predsednika konferenca predsednika vlade Moro. Po izvolitvi je Moro imel daljši govor, v katerem je obširno govoril o vlogi kršćanske demokracije v italijanskem političnem in upravnem življenju, o dolžnosti krajevnih in delžnih upraviteljev in o važnosti avtonomije krajevnih uprav. Ko je obravnaval vprašanje zavzemstev z drugimi političnimi silami je Moro zavzel vsako neopredeljeno sodelovanje ali možnost vključitve v vladno območje komu-

jev dnevnikov za sredo, 14. maja, tako da v četrtek, 15. maja, ne bo izšel noben jutranji in popoldanski dnevnik. Sindikalne organizacije so napovedale vsedržavno stavko časnikarjev in tiskarjev v znak protesta proti vladi, ki se ni sprejela nobenega ukrepa v podporo turškega dnevnika «Gazzetta del popolo», ki ga hoče založnik ukiniti.

Danes določite draginjske doklade za maj - julij

RIM, 9. — Komisija za izračunavanje sindikalnega indeksa življenjskih stroškov se bo jutri sestala na sedežu osrednjega statističnega zavoda, da določi višino draginjske doklade za trimesečje maj - julij. Po dosedanjih ocenah in na osnovi ugotovitve podražitve potrošnega blaga v februarju, marcu in aprilu domnevajo, da se bo draginjska doklada za prihodnje trimesečje povisala za največ tri nove točke, ali za polovico, za kolikor se je povisala v sedanjem trimesečju. V zadnjih treh mesecih so se cene potrošnega blaga precej umirile.

Lama v Riminiju

RIMINI, 9. — V svojem posegu na vsedržavni konferenci zveze delavcev električne stroke CGIL je generalni tajnik Lama opozoril vlado, da bo sindikalno gibanje na svojem skorajšnjem sestanku z njo zahtevalo natančno poročilo o konkretnih prednostnih izbirah na področju energije, poljedelstva, delavskih stanovanj, itd. V nadaljevanju svojega pogoja je generalni tajnik CGIL Lama dejal, da je sindikalna enotnost o tem vprašanju odločilna za uresničitev ciljev sindikalnega gibanja. Kdorkoli se bori za enotnost bo v sindikalni organizaciji CGIL našel vedno oporo, ki pa ne pomeni vmešavanje v notranje zadeve drugih sindikalnih organizacij.

Zveza kovinarskih delavcev o zaostitvi sindikalne akcije za naložbe

RIM, 9. — Izvršni odbor zveze kovinarskih delavcev, ki se je sestala, da bi preučila gospodarski in družbeni položaj v državi je poudaril potrebo po zaostitvi splošne sindikalne akcije v zvezi z naložbami in v zaposlitvijo. V svojem komuniqueju podčrtuje zveza potrebo po odprtju sindikalnega spora s podjetji z državo udeležbo. Poleg tega je izvršni odbor sklenil napovedati štirurno stavko za vsa kovinarska podjetja v Kampaniji. Druge pobude bo določilo vodstvo zveze kovinarskih delavcev na svoji seji 20. in 21. maja.

Preveliko «zdravje» francoskega franka

PARIZ, 9. — Francoske finančne kroge skrbijo preveliko «zdravje» franka. Utrditev vrednosti francoskega gospodarstva v zadnjem letu. Toda naraščanje vrednosti franka zbujajo zaskrbljenost zaradi nevarnosti, da se bo francosko izvozno blago na tujih trgih podražilo. To bi znalo ovirati izvoz. Po drugi strani pa Francozi z večjo vrednostjo svoje valute uvažajo nafto po nižji ceni. V enem letu je francoski frank pridobil za 14 odst. v odnosu do zahodnonemške marke, v zadnjih treh mesecih pa kar za 10 odst. v odnosu do švicarskega franka. Od januarja lanskega leta do sedaj pa se je vrednost francoskega denarja povečala kar za 25 odst. v odnosu do ameriškega dolarja, prav toliko pa tudi do funta šterlinga.

NEPRIČAKOVANO ODKRITJE MED UPOROM JETNIKOV V VITERBU

Ugrabitev sodnika Di Gennara napoveduje nov «primer Sossi»

Uporniki so med pogajanjem s sodstvom zagrozili z umorom rimskega kasacijskega svetnika

RIM, 9. — Nepričakovan razplet v preiskavi o skrivnostni izginotju rimskega kasacijskega svetnika Giuseppeja Di Gennara: samoznani «oboroženi proletarski oddelki» (NAP) si lastijo odgovornost za ugrabitev in grozijo, da bodo ubili sodnika, če vlada ne bo sprejela njihovih zahtev.

Začnimo kar od začetka. Pod večer je v kaznilnici v Viterbu izbruhnil upor skupine jetnikov, ki so hudo ranili dva paznika in vzeli za talca nekega podčastnika. Kaže, da so se po prvem spopadu s policijskimi silami zabarikadirali v kazenskem oddelku jetnišnice, ki je v kletnih prostorih. Do tu nič nenavadnega, saj je kazalo, da gre za sicer hud, vendar običajen upor jetnikov, ki jih je zavlečevanje vlade pri prenosu kaznilniškega pravilnika spravilo v obup.

Nepričakovano pa se je v pogajanjih med uporniki in najvišjimi predstavniki sodne oblasti v Viterbu pojavila fotografija izginulega kasacijskega svetnika Di Gennara, izdelana in z rokami vkljenimi v lisice. Fiktrni so skozi okence vrgli na dvorišče ciklostiliran listič s podpisom NAP, v katerem samoznani oboroženi proletarski oddelki prevzamejo odgovornost za ugrabitev sodnika in postavljajo vrsto pogojev za njegovo osvoboditev. Za kakšne pogoje gre, ni bilo mogoče zvedeti.

Naměstnik državnega pravdnika Labate, ki je med prvimi prišel k kaznilnici takoj po izbruhu upora, je v pogovoru s časnikarji poudaril, da je oseba v stiku z uporniki, ki naj bi bili po zadnjih vestih

PRED MARŠALOM TITOM SE JE PREDSTAVILO ENAJST EŠELONOV

PARADA ZMAGE V BEOGRADU JE DOKAZALA PRIPRAVLJENOST OBOROŽENIH SIL SFRJ

Kolona je bila dolga skoraj deset kilometrov - Prikazano najsoodnejše obrambno orožje - Med delegacijami tudi zastopstvo VZPI-ANPI

Prizor s parade v Beogradu: rakete «ladja-ladja», s katerimi je oborožena mornariška pehota.

OB 30. OBLETNICI ZMAGE NAD NACIFAŠIZMOM

V Ljubljani slovesno odkrili spomenik komandantu Francu Rozmanu-Stanetu

General Franc Tavčar - Rok opozoril na nevarnost ponovnega oživljanja fašizma

(Od našega dopisnika)

LJUBLJANA, 9. — Glavno mesto Slovenije je danes, na dan tridesete obletnice velike zmage v protifašistični vojni, podobno kot vsa mesta in kraji po Sloveniji in Jugoslaviji, povsem spremenila vsakdanjo podobo in si nadela praznični videz. Ves dan so bile številne spornice, kulturne in druge prireditve v počastitev 30. obletnice zmage. Najpomembnejše prireditve današnjega dne pa je bila vsesekorska slovesnost ob odkritju spomenika narodnemu heroju Francu Rozmanu - Stanetu.

Na prostoru pred spomenikom se je v zgodnjih večernih urah zbralo na tisoče Ljubljančanov in drugih ljudi iz bližnje in daljne okolice.

Bili so navzoči predstavniki slovenskega političnega, kulturnega in javnega življenja, številni bivši borci, mladina, pripadniki jugoslovanske armade in teritorialne obrambe. Slovesnost je odprla Mira Svetina, narodni heroj, ki je v uvodni besedah zlasti poudarila vlogo Ljubljane v osvobodilnem boju. Iz svobodoljubne Ljubljane je izšel tudi heroj Franc Rozman - Stane, ki je s svojo udeležbo v španski revoluciji nabral dragocene izkušnje, da je zmogel tako uspešno voditi osvobodilno vojsko slovenskega naroda. Ko je Mira Svetina govorila o odprniškem boju Ljubljane, je poudarila, kako ni žične ovire, ki so obkrožale Ljubljano med vojno, niti mine in španski jezdci niso mogli pretrgati vezi, ki so ves čas boja vezale uporiško Ljubljano s partizansko vojsko, ki je vodila najtežji boj po vsem slovenskem ozemlju. Ljubljana ni klonila vse do konca. Mnogi aktivisti osvobodilne fronte je pripomnila, da je vzdržala najtežje preizkušnje v vseh starih letih vojne, zmogla je neverjetno vztrajnost. In takšna je Ljubljana tudi danes.

O liku heroja Franca Rozmana - Staneta je govoril poveljnik ljubljanske armadne oblasti generalpodpoveljnik Franc Tavčar - Rok. Po prvi hvaloslici je bil Stane pravi partizanski poveljnik, po skrbni za ljudi, po skromnosti in človečnosti pa je bil zgleden komunist, je dejal Franc Tavčar. Rozmanov vojaški talent je zablistel zlasti v letu 1943, ko je bil postavljen za komandanta slovenske partizanske vojske, ki je ob koncu tega leta imela že 20 brigad, 5 divizij, 2 korpusa in operativno cono. Žal pa je bila Stanetova življenjska pot pretrgana v času priprave jugoslovanske narodnoosvobodilne vojske in vseh armad protihitlerjske zveze za dokončni obračun z nacistično Nemčijo. Toda slovenski in jugoslovanski partizani so z dokončno obojitvijo svoje domovine slavno končali delo, ki mu je dal Franc Rozman tako viden pečat.

Tavčar je opozoril na vnovično oživljanje fašizma v raznih delžah, spregovoril je tudi o neizpolnjenih pravicah slovenskega življa v mejstvu. Zato je potrebno nadaljevati boj proti narodnemu zatiranju povsod, kjer se pojavlja. Naše oborožene sile so usposobljene, idejno in politično, enotne ter pripravljene skupaj z vsemi narodi in narodnostmi Jugoslavije varovati priporočeno svobodo in neodvisnost, je dejal general Tavčar na koncu slovesnega govora.

Ob častnih salvah sta dva narodna heroja dvignila zastavo, s katero je bil zakrit spomenik. Ob vsem tem se poraja nekaj vprašanj: zakaj so se tako nepričakovano in na tako nenavaden način oglasili? Kako so uporniki dobili v zapor oboje, ročne bombe in razstrelivo? So si izbrali kot žrtev sodnika Di Gennara, ker je veliko sprejel k sestavi Realejevega zakonskega osnutka o javnem redu?

Preurjenjani bi bilo odgovarjati na ta vprašanja le na podlagi skopih in protislovnih vestí, vsekakor pa kaže, da se bo s primerom Di Gennaro ponovno eno leto pozneje primer Sossi. Karkoli bo ugotovila preiskava in kakršenkoli bo razplet dogodkov, pa je gotovo, da zadeva Di Gennaro močno smrdi po hudi predvolilni provokaciji in koristi le silam, ki oživljajo teorijo nasprotnih ekstremizmov ter se zavzemajo za trdo roko pri ukrepih za javni red.

V nadaljevanju slovesnosti pa so v kulturnem delu programa sodelovali razni zbori s predvajanjem partizanskih in drugih borbenih pesmi. V popoldanskem času so se po Ljubljani in njeni okolici zvrstile tu-

(Od našega dopisnika)

BEOGRAD, 9. — Jugoslovansko glavno mesto je bilo danes prizorišče veličastne parade zmage ob 30-letnici zmage nad fašizmom in osvoboditve države. Pred vrhovnim komandantom jugoslovanskih oboroženih sil maršalom Titom se je predstavilo 11 ešelonov oboroženih sil. Veličastno manifestacijo so si poleg več sto tisoč Beograđanov ogledali tudi številni borci jugoslovanske revolucije, najvišji predstavniki družbeno-političnega življenja, generali, člani diplomatskega zbora, tuji vojaški atašeji in zastopniki iz tujine. Med njimi so bile delegacije iz Sovjetske zveze (pod vodstvom člana politbiroja sovjetske partije, prvega namestnika premiera Mazurova), Združenih držav Amerike, Velike Britanije, Francije in drugih držav. Med tujimi gosti so bili tudi zastopniki Italije: član nacionalne direkcije ANPI Roberto Rofignolli, bivši poveljnik divizije «Italia» v sestavi jugoslovanske narodnoosvobodilne vojske Giuseppe Maras, komisar brigade v diviziji «Garibaldi» Vlado Magnani in poveljnik bataljona v diviziji «Italia» Ovidio Gardini. Tu so bili tudi zastopniki koroskih Slovencev, ki so se borili v drugi svetovni vojni na strani Jugoslavije, med njimi predsednik Zveze koroskih partizanov Karel Prusnik - Gasper.

Paradi je poveljeval narodni heroj generalpodpoveljnik Djoko Jovanović, podtajnik v zveznem tajništvu za narodno obrambo, med vojnokomandant slavne šeste liške divizije. Za njim so se v približno deset kilometrov dolgi koloni — milo častne tribune se je pomikala eno uro — zvrstili štab parade, zastavni vod z jugoslovansko državno in partijsko zastavo ter zastavni republik in pokrajini ter slavni partizanskih enot, sledili so jugoslovanski narodni heroji in drugi junaki partizanskega boja ter španski borci. V drugem ešelonu so se predstavili maršalu Titu gojenci vojaških akademij in srednjih šol ter pripadniki graniciarskih, planinskih in pehotnih enot, nato pa bataljoni iz teritorialne obrambe iz republik in čete teritorialne obrambe iz pokrajin. To je bil pehotni del parade, ki mu je sledil motorizirani. Tu so bile najprej vse najpomembnejše enote organov in služb za notranje zadeve (pripadniki policije, ki so nastopili tudi s specialnim motoriziranim odredom za boj proti diverzantom, gverilcem in za druge posebne namene). Sledil je motorizirani odred za podporo enotam teritorialne obrambe, nato pa so se v nadaljnjem ešelonu predstavile motorizirane enote jugoslovanskih oboroženih sil. Tu so nastopili izvidniki, člani vojne policije, padalci, motorizirana pehota, vojski za zveze, inženirji, pripadniki enot za atomsko, biološko in kemično obrambo, sanitetci in intendantne enote, protiletalsko topništvo in kombinarne topniške enote.

Na čelu letalskega ešelona je bilo pod vodstvom enega najboljših slovenskih pilotov Franca Rupnika novo borbeno letalo «orel», ki je plod sodelovanja jugoslovanskih in romunskih inženirjev, tehnikov in delavcev. Kot je bilo mogoče zvedeti, bodo to novo sodobno letalo, ki je že dobilo vrsto pohval, začeli v kratkem serijsko izdelovati, tako da bo prislo v borbeni sestav jugoslovanske vojske letalstva. Na paradi so se predstavili tudi lahki in transportni helikopterji ter helikopterji za posebne namene, za njimi pa še dve formaciji slovenskih bombnikov «jastrebi» in 24 nadzvočnih lovcev.

Veličastno parado zmage so sklenile enote protiletalske obrambe, v katerih so med drugim prikazali tudi sodobno raketo oborožitev, s katero razpolaga jugoslovanska armada.

Enourna parada jugoslovanskih oboroženih sil je simbolično prikazala revolucionarno pot Jugoslavije — «z bratstvom in enotnostjo do zmage, z bratstvom in enotnostjo v bodočnost». To je bil edinstven prikaz pripravljenosti jugoslovanskih narodov in narodnosti, da branijo vse dosežke in pridobitve svojega revolucionarnega boja, socialistične revolucije, samoupravnega razvoja in neuvrščene znanje politike. Parada je tudi nazorno pokazala, da je Jugoslavija sama sposobna opremiti svoje oborožene sile z najmodernejšim orožjem in dosežki sodobne tehnike. Kot poudarjajo, so te lastnosti oboroženih sil skupaj s konceptom splošnega ljudskega odpora (vseljude obrambe vojne) trdno jamstvo, da bo Jugoslavija vpra premagala vsakogar, ki bi si drznil zavirati ali preprečevati njen samostojni, socialistični, samoupravni in neuvrščeni razvoj in prihodnje. Parada zmage v Beogradu je tudi pokazala, in to v smislu znanih Titovih besed «tujega nočemo, svojega ne damo», da je Jugoslavija popolnoma pripravljena in sposobna braniti se, čeprav je njena prvenstvena želja, da bi povsod v svetu vladal trajni mir, in si za to tudi vsestransko prizadeva.

VLADO BARABAS

Leone sprejel grškega zunanjega ministra

RIM, 9. — Predsednik republike Leone je sprejel na Kvirinalu grškega zunanjega ministra Dimitrija Bicio. Pogovora so se udeležili tudi italijanski zunanji minister Rumor, veleposlanika obeh držav ter diplomatski svetnik predsednika republike. V teku srečanja sta Leone in Bicio obravnavala vprašanja obojestranskega interesa.

JUTRI VSI OB 11. URI NA ZBOROVANJE VZPI-ANPI NA TRGU GOLDONI

Demokracijski in antifašistični Trst bo jutri odločno odgovoril na novo provokacijo fašistov

Proti fašističnemu zborovanju je ogorčeno protestiral Enotni antifašistični odbor, ki je od prefekta Di Lorenza zahteval, da zborovanje prepove - Pozivi KPI, Zveze italijanskih žena in VZPI-ANPI

Včeraj so se pojavili po mestu živo pisani plakati, napisani z istrskimi mest z velikim napisom «Fojbe brez sovraštva» in «30-letnica pokola s strani tolp slavočimunistov». Plakat napoveduje zborovanje, ki bo v nedeljo ob 11. uri na Trgu sv. Antona Novega in na katerem bosta govorila fašistični posl. Luigi Turchi - vsedržavni voditelj salojskih bojnikov in posl. Renzo De Vidovich, vsedržavni voditelj političnega urada za begunce. Na desnem robu plakata je še napis «MSI - Destra nazionale». S tem plakatom je potrjena naša včerajšnja vest o grobi fašistični provokaciji, saj hočejo imeti fašisti v nedeljo zborovanje na nekaj sto metrov od Trga Goldoni, kjer se bo zbral demokracijski in antifašistični Trst, da na pobudo združenja partizanov VZPI-ANPI proslavi 30-letnico osvoboditve.

Vest o fašističnem zborovanju so potrdili tudi funkcionarji tržaške kvarture in uradniki tržaške občine. Vest o fašistični provokaciji je razburila demokracijsko javno mnenje celega Trsta, saj je res nezalostno, da bodo fašisti zborovali prav ob istem času v taki bližini. Kot smo izvedeli, je že dopoldne intervjuiral predsednik deželne sveta Arnaldo Pittoni in se zanimal za zadevo.

Ob 19. uri so pri tržaškem prefektu Di Lorenzu intervenirali člani

Kdo sta govornika na fašističnem shodu?

Kdo sta govornika napovedane nedeljske misovske manifestacije na Trgu sv. Antona?

Poslanec Luigi Turchi je v svojem življenjskem povedal, da je doma iz Neapla, kjer se je rodil leta 1926. Kot osimnastletnik se je prstovalno prijavil v zloglasno tolopo «X MAS» črna pralica in bodoločnega golpista Junia Valeria Borgheseja. V teh oddelkih se je aktivno boril proti partizanskemu gibanju. Partizani so ga ujeli in tudi obsojili na smrt, vendar mu je uspelo uiti.

Vojski se je vključil v MSI in je član osrednjega vodstva te stranke. Zadnje case se je vključil lažnemu Almirantejevemu dvostranemu jopiču, čisto udeleževal akcij pretepaških skvadrov pred rimskimi solami. Tako je fotografiran med napadi proti dijakom klasičnega liceja «Augusto» v Rimu. Spremljal ga je prav tako misovski poslanec, bivši podalec Sacucci, ki je skupaj z Juniom V. Borghesejem poskušal uresničiti decembra 1970 državni udar in velja za enega izmed najbolj nasilnih misovskih poslancev.

Renzo De Vidovich je Slovenec, bolj znan kot voditelj pretepaških skupin, ki so v začetku šestdesetih let napadale naše šole, opustošile tržaško knjižarno in poskušale napasti naš Kulturni dom. Tedaj je vodil protestni odbor «za narodno rešitev». Aktivni je bil tudi med manifestacijami proti izvolitvi Hreščaka v tržaški občinski odbor, na zadnjih volitvah pa bil izvoljen v parlament. Tu je prav s Turchijem bil pobudnik marsikatero izvalne akcije, med katerimi lahko omenimo težke obtožbe proti funkcionarjem tržaške kvarture in nekaterim sodnikom.

antifašističnega odbora. Po razgovoru s prefektom je antifašistični odbor izdal naslednje uradno sporočilo:

«Včeraj zvečer je prefekt, ob prisotnosti kvestora in poveljnika karabinerjev, sprejel delegacijo enotnega antifašističnega odbora, ki je zahtevala sprejem. Delegacija je odločno obsodila in izrazila zaskrbljenost zaradi fašistične manifestacije, ki jo namerava MSI prirediti v nedeljo, 11. aprila, ob 11. uri na Trgu sv. Antona. Ta manifestacija je še zlasti provokatorska zaradi vsebine, na katero se sklicuje in oseb, ki bodo njeni protagonisti, kot tudi zaradi iste ure in istega dne ter bližine zborovanja, ki ga prireja pokrajinsko vodstvo VZPI-ANPI ob sodelovanju antifašističnega odbora. Na Trgu Goldoni, bo VZPI-ANPI proslavlja trideseto obletnico zmage nad fašizmom in konec druge svetovne vojne. Enotni antifašistični odbor je mnenja, da spada partizanska manifestacija v sedanjih političnih okvirih obrambe demokracijskega ustavnega reda in demokracije na splošno in je zato odločno zahteval, da se fašistična manifestacija prepreči. Dr. Di Lorenzo je odgovoril, da bo o zadevi kasneje sporočil».

Odgovor vladnega komisarja je v bistvu zelo kratak, ker se vse ni odločilo. Včeraj smo pričakovali, da bo prišlo dokončno sporočilo prefekture, vendar za sedaj še kaže, da je vse odprto in da doleži fašistično zborovanje ni prepovedano, kar bi bilo logično in nujno.

Tajništvo tržaške federacije KPI v svojem tiskovnem poročilu izraža odločen in ogorčen protest zaradi misovske provokacije, ko so sklicali ob istem času svoje zborovanje, medtem ko bo na Trgu Goldoni v nedeljo dopoldne proslava 30. obletnice osvoboditve Trsta. Ta pobuda spada v okvir strategije napetosti in proti njej je posredoval senator Silvano Bacicchi, ki je od vladnega komisarja zahteval, da onemogoči fašistično zborovanje. Tajništvo tržaške federacije KPI poziva vse demokracijske meščane, da združeni zavrnejo novo provokacijo in da se zato enotno udeležijo velike partizanske manifestacije na Trgu Goldoni. S tem bodo izrazili voljo mesta, da se izločijo in dokončno porazijo fašisti - in stalni poskusi provokacij skrajne desnice. Tržaška federacija KPI poleg tega poziva politične in demokracijske sile, da intervenirajo pri odgovornih oblasteh za preprečevanje fašističnega zborovanja.

Izvedli smo tudi, da je prepoved zborovanja MSI že včeraj dopoldne zahteval pokrajinski tajnik PSI Lucio Gherzi.

Sinoči je izdalo proglas tudi pokrajinsko vodstvo VZPI-ANPI, ki odločno zahteva, da se prepove fašistično zborovanje, ki pomeni skrušitev visokih idealov osvobodilnega boja in ki istočasno poziva vse bive partizane, njih svoje. Jettine nacističnih taborišč, vse antifašiste in demokracijske ljudi, da se udeležijo nedeljske manifestacije.

Pokrajinski izvršni odbor Zveze italijanskih žena - UDI poziva vse italijanske in slovenske žene, da se udeležijo proslave VZPI-ANPI v nedeljo ob trideseti obletnici osvoboditve Trsta.

Tajništvo organizacije «Lotta continua» je izdalo uradno sporočilo o «vulgarni provokaciji, ki jo predstavlja fašistično zborovanje in ki pomeni ponovni poskus blatenja partizanskega boja, ločevanja italijanskih in slovenskih delavcev in to prav v času, ko so fašisti zagrešili nove umore».

Poziv SPZ in ZSSDI za jutrišnjo manifestacijo

Slovenska prosvetna zveza in Združenje slovenskih športnih društev v Italiji pozivata prebivalstvo, da se množično udeležijo jutrišnje manifestacije na Goldonijemem trgu. Obenem vabita vse okoliško prebivalstvo, da se ob 10. uri, to je pol ure pred pričetkom proslave, zbere na treh zbornih mestih, od koder bo krenilo v skupinah na Goldonijem trg. Zborna mesta so pri glavni postaji za prebivalstvo devinsko-nabrežinske in zgornje občine ter področja zahodnega Krasa, pri sodni palači za prebivalstvo republiške občine ter področja vzhodnega Krasa ter pri Garibaldijevem trgu za prebivalstvo Brega ter nižnje občine.

20. občni zbor Sindikata slovenske šole

Odbor Sindikata obvešča, da bo v ponedeljek, 19. maja, ob 17. uri v mali dvorani Kulturnega doma

NA PREDVEČER PROSLAVE 30. OBLETNICE OSVOBODITVE

Po vseh krajih našega podeželja bodo drevi mogočno zagoreli kresovi

Jutri dopoldne množična manifestacija na Goldonijemem trgu, popoldne pa antifašistični shod na Proseku

Glavna pozornost večine naših ljudi je usmerjena v pričakovanje jutrišnjega dne, ko bosta Trst in okolica slovesno proslavila 30-letnico osvoboditve. Vse dosedanje manifestacije in prireditve, večje in manjše, kulturno-prosvetne in druge, kjerkoli in kadarkoli so se doslej v letošnjem letu odvijale, so potekale v znamenju proslavljanja slavni dogodkov izpred tridesetih let, ko si je naš mali narod po dolgotrajnem hudičnem trpljenju in za ceno ogromnih žrtv izvojeval zmago nad nacifašizmom.

Vse to bodo še odločneje poudarili jutri, na osrednji manifestaciji ob 30-letnici osvoboditve Trsta, ki jo prireja pokrajinsko vodstvo Združenja partizanov VZPI-ANPI s sodelovanjem vseh slovenskih in italijanskih naprednih in antifašističnih organizacij. Če je bilo navdušenje, ki je spremljalo pričakovanje in mrzlične priprave na to osrednjo manifestacijo, ki bo v dopoldanskem urah na samem osrednjem mestnem trgu ter se bo popoldne nadaljevalo z antifašističnim in partizanskim shodom na Proseku, doleži zelo visoko in občuteno, so ga vesti o namenih fašističnih sil v Trstu, da bi istočasno uprizorili na sosednjem trgu svoj shod, še vzpodbudile in podžgale.

Priprave na jutrišnjo proslavo potekajo kljub temu, da so se zaradi objektivnih razlogov pričele nekoliko pozno, s pospešenim ritmom. Po vseh krajih tržaškega podeželja ter tudi v predmestjih in mestu samem so bili v preteklih dneh sestanki

20. občni zbor Sindikata slovenske šole. Na dnevnem redu bodo: tajniško poročilo, poročilo načelnikov ter poročilo blaginjskega, poročilo razsodišča, poročilo nadzornega odbora in razrešnica, volitve in razno. Odbor vabi člane, da se točno in polnoštevilno udeležijo občnega zbora.

Odbor

V ponedeljek seja deželnega sveta

Kot je na zadnji seji najavil predsednik Pittoni, se bo v ponedeljek ob 9.30 spet sestel deželni svet, ki ima na dnevnem redu vrsto odgovorov na vprašanja svetovalcev, nato pa bodo glasovali o zakonu za ponovno podporo trgovskim sredstvom, za katera bodo dodelili 100 milijonov lir. O zakonu bo poročal deželni svetnik Persello.

● Slovenska skupnost sporoča, da zbiranje podpisov za predložitev nje-kandidate liste za pokrajino po-

teka v nedeljo (popoldne) v openskem Finžgarjevem domu ter v ponedeljek zvečer (od 19.30 do 21. ure) v dvorani v Ulici Donizetti 3.

Obvestilo tabornikom

Jutri, 11. t.m., se bomo taborniki udeležili osrednje proslave 30-letnice osvoboditve.

Zbrali se bomo ob 10. uri na Trgu Stare Mitnice (Barriera Vecchia). Obvezen krog (seveda, kdor ga ima)!

Načelstvo RMV

Predsednik Comelli na sestanku o izseljenstvu

Predsednik deželnega odbora Comelli je odpotoval v Luksemburg, kjer se bo udeležil študijskega sestanka o vprašanju izseljenstva. Sestanka se bodo udeležila združenja furlanskih združenj in zato je predsednika Comellija pospremlil direktor ustanove za iseljene Furlane Talotti, ki bo poročal o «deželni politiki za gospodarski razvoj v zvezi z izseljenstvom».

Opčine - na vrhu Scale Sante Bani - na Vrh

Ferluga - nad vasjo

Trebec - na Rebri

Padriče - na Globognerju

Gropada - na Kaceriču

Bazovica - uri spomeniku bazo-

viškim junakom

Lonjer - v Rebri

Boljunc - na hribu Sv. Roka

Boršt - pri Jezerju

Domjo - na Brdu

Dolina - na Zlati kroni

Prebenge - pri vzhodu v vas

Korošci - pri Ljudskem domu

Sinoči v Verdiju Umetniška zrelost dirigenta Koizumija

Če je sinoči morebiti gnala koga v Verdijevo gledališče kakšna sla po eksotiki, ga je sinočni koncert bržkone razočaral. S tem kapljak se zdadele ne mislimo, da ni tržaški nastop dirigenta Kacuhira Koizumija presenetil občinstva; prav narobe, pa še kako prijetno. Ali vendar ne morda s kakimi posebnimi lastnostmi, marveč prej s prav občimi vrli-nami. Tako smo na primer občudovali zrelost njegovega umetniškega oblikovanja in ga osuplo me-rili ob njegovih šestindvajsetih letih. Podpira jo stroga, upali bi reči včasih kar toga natančnost. Plemeniti jo nekakšna značajna navsiljivost. Koizumijevo tolmačenje je sicer večji del res nekam aseptično zvesto not-nemu zapisu in težko bi se odlo-čili, ali naj tako zvestobo pripišemo njegovim zorenim letom ali morda prej sorazmerni kulturni odmakne-nosti od evropske glasbenega ču-tenja; sinočni spored mu je bil nam-ree docela žrtvovan. Vendar smo po drugi strani lahko tudi ravno sprito tega hvaležni japonskemu umetniku za dragocen in plemenit nauk; kajti s svojo repertoarno izbiro ni izpri-čal zgolj formalnega poklona, ne morda strupenosti ali gole intelektual-ne radovednosti do tujega, marveč do kraja iskreno spoštovanje in pri-zadejo ljubezen do drugačnega in do njegovega posredništva k občemu človeškemu.

Ta nauk je za domačo, vase za-gledano demokratično domišljavo tembolj trpek, ker nam ga nudi za-stopnik naroda, ki je še pred tride-setimi leti veljal za vzor šovinistič-ne gorečnosti. V svojo pripoved nas je Kacuhira Koizumi vpeljal s svežino Glinkove fantazije z naslovom «Kamarinskaja»; vanjo se spleta dva ruska narodna vzorca. Pričaral nam je za-tem žarko vzdusje Debussyjevega Prelude à l'Après midi d'un faune in predal glasbeno besedo solistu Giuseppeu Precipcu, imenitnemu pr-vevemu goslaču neapeljskega orke-stra RAI «Alessandro Scarlatti», da nam je prednašal trezno pisani Di-vertimento v D-duru za violino in orkester pred desetimi leti umrlega italijanskega skladatelja Gianfranca Ghedinija. Drugi del je dirigent vs-tvetil v celoti mogočni četrti simfo-niji v f-molu Piotra Iljiča Čajkov-skega.

Ravel Kodrič

SLOVENSKA PROSVETNA ZVEZA
IN ZDRUZENJE SLOVENSkih ŠPORTNIH DRUŠTEV
V ITALIJI

vabita jutri, 11. maja, na

OSREDNJO PROSLAVO

30-LETNICE OSVOBODITVE TRSTA

ki jo prireja pokrajinsko vodstvo VZPI-ANPI

S P O R E D

Ob 10.30 - Manifestacija na Goldonijemem trgu. Govorila bosta sen. Silvano Bacicchi in Dušan Košuta, pokrajinski tajnik VZPI-ANPI. Nastopil bo Tržaški partizanski pevski zbor. Igrala bo godba na pihala iz Brega.

Ob 16. uri - Partizansko srečanje na Proseku (nogometno igrišče «Primorja») s kulturnim sporedom in pozdravnimi govori. Nastop združenih pevskih zborov, godb na pihala, folklorne skupine «Štu ledi» in Tržaškega partizanskega pevskega zbora.

Po končanem kulturnem sporedu prosta zabava z ansamblom «Lojze Furlan» iz Zgonika.

Gledališča

VERDI
Danes ob 18. uri bo ponovitev (za red abonmajev B) koncerta japonskega dirigenta Kacuhira Koizumija z violinstom Giuseppom Principejem.

V ponedeljek in v torek ob 21. uri bo v okviru spomladanske simfonije sezone nastopil dunajski orkester «J. Strauss», ki bo izvajal slovite kompozicije istoimenskega skladatelja.

Kino

La Cappella Underground 19.00-21.30
«Terroro nello spazio» (1965). Režija Mario Bava.

Ariston 16.30-22.00 «Trio infernale». Michel Piccoli in Romy Schneider. Barvni film. Prepovedano mladini pod 18. letom.

Grattacielo 16.00 «La polizia accusa: il servizio segreto uccide». Thomas Milian, Mel Ferrer in Luc Merenda. Prepovedano mladini pod 14. letom.

Excelsior 15.30 «Il seme del tamarrindo». Igrata Julie Andrews in Omar Sharif. Barvni film.

Nazionale 15.30 «Tobia il cane più grande che ci sia». Barvni film.

Fenice 16.00 «Un uomo chiamato cavallo». Richard Harris. Barvni film.

Eden 16.00 «Frankenstein Junior». Ritz 16.00 «Fantozzi». Barvni film je režiral Luciano Salce, v njem igra Paolo Villaggio.

Aurora 16.30 «Il piatto piange». Igra Agostina Belli. Barvni film. Prepovedano mladini pod 14. letom.

Capitol 16.30 «A mezzanotte va la ronda del piacere». Barvni film. Igrata Giancarlo Giannini in Monica Vitti.

Cristallo 16.00 «L'inferno di cristal-lo». Barvni film. Igrajo Paul Newman, Steve McQueen in Faye Dunaway.

Impero 16.30 «Agente 007: l'uomo dalla pistola d'oro». Igra Roger Moore. Barvni film.

Filodrammatico 16.30-22.00 «La ragazza perversa». Barvni film. Prepovedano mladini pod 18. letom.

Moderno 16.00 «Piedone a Hong Kong». Bud Spencer. Barvni film.

Ideale 16.00 «Il suo nome è Qual-cuno». Joe Namath in Ty Harbin. Barvni film.

Vittorio Veneto 17.00 «Duch maggiorino scatenato». Igra Fuchsberger in Robert Mark.

Abbazia 16.00 «Due fratelli in un po-sto chiamato Trinità». Richard Har-rison in Donald O'Brien. Barvni film.

Radio 16.00-22.00 «Ludwig». Barvni film v režiji Luchina Visconti.

Mignon 16.00-22.00 «L'erede di Bruce Lee». Barvni film.

Volta - Milje 17.00 «Pane e ciocco-lata». Nino Manfredi, Ana Karina, Johnny Dorelli. Barvni film.

Danes se poročita DANICA COLJA in RADOVAN SEMEC

Mnogo sreče jima iz srca želijo sorodniki in znanci.

Razstave

Jutri, 11. maja, ob 11. uri bodo na gradu Sv. Justa odprli razstavo «120 dni kiparstva v Trstu», ki ste jo priredila Autonoma letovišarska ustanova in pokrajinska uprava. Razstavljali bodo skulpture Marcella Mascherinija (od 11. maja do 25. junija), Nina Perizija (od 29. junija do 15. avgusta) in Dina Basaldelle (od 20. avgusta do 30. septembra).

V Kraški galeriji v Velikem Repnu razstavlja JOŽE HORVAT - JAKI. Razstava bo odprta do 2. junija.

V umetnostni galeriji Mignon razstavlja svoja največja dela akademski slikar EMILIO PRIMOSS. Razstava bo odprta še danes.

V galeriji Tribbio - Rettori so odprli razstavo tržaškega kiparja MARIANA CERNEJA.

V galeriji S. Elena bo do 15. maja razstava slikarke NOEMI PAL-LOTTI.

V umetnostni galeriji Forum bo do 29. maja razstava del umetnice ALICE GOMBACCI.

OSMICA

Mario Zobec, Zatrežec št. 10, toči pristno belo in črno domačo kapljico.

MLADINSKI KROŽEK TRST

Ulica Ginnastica 72

vabi na

3. LETNI REDNI OBČNI ZBOR

ki bo danes, 10. t.m., v prostorih mladinskega krožka ob 19. uri v prvem sklicanju oz. ob 20. uri v drugem sklicanju.

Včeraj - danes

Danes, SOBOTA, 10. maja
IZIDOR

Sonce vzhaja ob 4.41 in zatone ob 19.22 - Dolžina dneva 14.41. - Lu-na vzhaja ob 3.59 in zatone ob 18.46.

Jutri, NEDELJA, 11. maja

ZIGJA

Vreme včeraj: Najvišja temperatu-ra 19.3 stopinje, najnižja 13.1, ob 19. uri 17.4 stopinje zračni pritisk 1014.4 mb stanovitven, brezvetrie, vlaga 73-odstotna, nebo 3/10 pooblačeno, morje rahlo razgiban, temperatura morja 15.2 stopinje.

ROUSTVA IN SMRTI

Dne 9. maja 1975 se je v Trstu rodilo 11 otrok, umrlo pa je 13 oseb. UMRLI SO: 69-letni Quirino Ferluga, 76-letna Maria Calz vd. Cecuta, 67-letna Guerrina Pizzanus por. Fontanot, 86-letna Nicolina Napolitano vd. Catanese, 89-letna Rosa Gracchi vd. Sessi, 81-letna Giovanna Salomone, 67-letni Francesco Murro, 89-letna Co-vanna Mezsec vd. Zele, 92-letna A-melia Bott vd. Erbotti, 75-letna A-melia Matko vd. Morgan, 71-letna Rosa Vattovani, 85-letna Francesca Stoka vd. Gherlaini.

DNEVNA SLUŽBA LEKARN

(od 13. do 16. ure)
A. Barbo, Trg Garibaldi 4; Godina, All' Igea, Ul. Ginnastica 6; Chiari-Crotti, Ul. Tor. S. Pietro 2.

NOČNA SLUŽBA LEKARN

(od 19.30 do 8.30)
All'Alabarda, Ul. dell'Istria 7; de Leitenburg, Trg S. Giovanni 5; Al S. Andrea, Trg Venezia 2.

LEKARNE V OKOLICI

Boljunc (tel. 228-124), Bazovica (tel. 226-165), Opčine (tel. 211-001), Prosek (tel. 225-141), Božje polje - Zgonik (tel. 225-596), Nabrežina (tel. 200-121), Sessljan (tel. 209-197), Zav-tje (tel. 213-137), Milje (tel. 271-124).

KULTURNO ZDRUZENJE MOST

priredi DANES, 10. maja, ob 19. uri v Mali dvorani Kulturnega doma

MLADJEVSKI VEČER

s sledečim sporedom:
1. V. Vreme:
Uvodne besede.

2. F. J. Bister:
15 let mladja - 15 let dela za besedo in človeka na Koroškem.

3. F. Kattnig:
Filmsko poročilo.

4. Diskusija.

Šolske vesti

Otroci rojanske osnovne šole vas vabijo na zaključno šolsko prireditev, ki bo v Marjinem domu jutri, 11. maja ob 17. uri. Na spo-redu je petje, prizori, folklor, re-citacije.

Izleti

SPD Trst priredi jutri, 11. maja, avtomobilski izlet v IDRIZO z ogledom partizanske bolnice Pavle. Izlet bo vodil borec Feliks Kosmač. Zbi-rališče na Trgu Oberdan ob 7. uri.

Skupina bivših tržaških aktivistov obvešča, da bo odhod avtobusa v GONARS in BENEŠKO SLOVENIJO na Trinkov grob, jutri, 11. t.m., točno ob 7. uri izpred sodniške palače. Foru Ulpiano. Zamudnikov ne bomo čakali.

Združenje staršev osnovne šole na Opčinah obvešča vse starše, da bo odhod avtobusov izleta v BENEŠKO SLOVENIJO jutri, 11. t.m., ob 7. uri izpred šole. Prosimo točnost.

BANCA DI CREDITO DI TRIESTE TRŽAŠKA KREDITNA BANKA

S.P.A.
TRST - ULICA F. FILZI 10 ☎ 61-448

URADNI TEČAJ BANKOVCEV

Ameriški dolar 631.-
Funt šterling 1467.-
Švicarski frank 248.80

Francoski frank 153.75
Nemška marka 266.5

ZAKLJUČEN OBISK MAKEDONSKE DELEGACIJE

Deželni odbor Volpe in makedonska delegacija o možnostih kulturnega sodelovanja in izmenjave

Odbornik o namenu dežele, da podpre ponoven obisk SSG v Makedonijo - Predloga za poučevanje makedonščine na univerzi v Vidmu in za izmenjavo folklornih skupin

Med razgovori na deželnem odborništvu za šolstvo in kulturo

Deželni odbor za šolstvo, strokovno izobrazbo in kulturne dejavnosti dr. Carlo Volpe je včeraj dopoldne sprejel na sedežu odborništv delegacijo Socialistične republike Makedonije, ki je v teh dneh pri nas ob priliki obiska Makedonskega narodnega gledališča v Trstu. Srečanja so se udeležili član izvršnega sveta in tajnik za kulturo Žilko Vasiljevski, član izvršnega sveta in predsednik interesne skupnosti za kulturo Skopja Predrag Kuševski ter tajnik skopske mestne konferen- te SZDL Vasko Tegovski. Makedonsko delegacijo sta spremljala generalni konzul SFRJ v Trstu Ivan Renko ter ravnatelj Stalnega slovenskega gledališča Filibert Benedič.

Med srečanjem je prišlo do obširnih razgovorov o kulturni izmenjavi in o sodelovanju na različnih področjih: od poučevanja makedonščine do izmenjave umetniških in folklorističnih skupin na festivalih v Centu in v Ohridu ter udeležbe umetnikov iz naše dežele na likovnih in literarnih manifestacijah v Makedoniji.

VESTI S KOPRSKEGA

Literatura ne pozna meja

Včeraj zaključeno mednarodno srečanje pisateljev v Portorožu - Mira Mihelič o pomenu srečanja

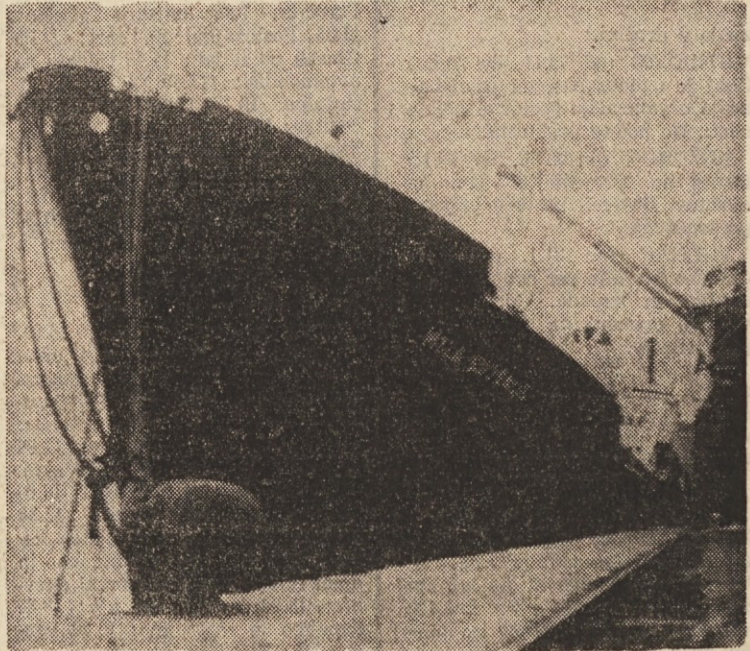
Včeraj dopoldne je bil v Portorožu tretji in zadnji razgovor v okviru mednarodnega srečanja pisateljev. Govorili so o eseju. Na to temo so podali referate Filip Kumbatović, dr. Predrag Palavreša in Tomislav Ketig. Poudarili so spoznanje, da esej postaja vse pomembnejša oblika literarne ustvarjanja, saj daje pisatelju največ možnosti vključevanja v odnose in soustvarjanja sodobne družbe. Tako pisatelju kot bralcu omogoča esej kreiranje in eksperimentiranje, to pa je tendenca razvoja moderne literature. Tudi v debati so v glavnem podprli ta stališča, udeleženci pa so razmišljanja usmerili še v širino in v pomembnost eseja v preteklosti in danes. Ob koncu uradnega dela smo za kratko izjavo o rezultatih letošnjega srečanja na posili predsednico slovenskega PEN kluba Miro Mihelič. Zasedanje je dalo rezultate - je rekla med drugim - po katerih zmeraj stremimo, to je spoznavanje med pisatelji raznih narodov in med jugoslovanskimi pisatelji, saj jih je bilo veliko iz drugih republik. Obiskal nas je tudi generalni sekretar PEN kluba, ki je povedal tisto misel, ki nas je že ves čas vodila pri teh srečanjih in je v ustavnostni listini PEN: literatura ne pozna meja. Sodim, da smo tudi tokrat to misel spet uresničili.

Popoldne je bila v okviru srečanja v Portorožu tiskovna konferenca ob izidu zbirke nizozemskih novel v slovenskem prevodu. Ob 20. uri pa je bil v Tartinijevem gledališču v Piranu literarni večer, na katerem se je večina udeležencev letošnjega srečanja predstavila občinstvu z odlomki svojih najboljših del.

L. O.

Danes zaključek
«trojnega srečanja»
klubov OZN Italije,
Avstrije in Slovenije

Z dopoldanskim sprejemom pri tržaškem županu Spacciniju in zaključno sejo, na kateri bodo odobrili zaključni dokument, se bo danes končalo trojno srečanje klubov OZN Italije, Slovenije in Avstrije. Včerajšnji dan je bil posvečen mednarodni družbeno-gospodarski problematiki iz zornega kota avstrijske in jugoslovanske delegacije.

Pomorska družba «Jadranska slobodna plovidba» je okrepila svojo redno prago proti vzhodnemu delu Afrike in pričakovano, da bo v kratkem odprl Sueški prekop in da bo po njem možna redna plovba. V sredo so v tej zvezi priredili prijeten sprejem na krovu ladje «Mila Gojsalič», ki je peta na tej progi. V kratkem se ji bosta pridružili še dve, tako da bo zagotovljena redna tedenska frekvenca. Na sliki ladja «M. Gojsalič»

TISKOVNA KONFERENCA SINDIKALNIH ORGANIZACIJ

Sindikati pristajajo na rešitev spora v LACEGO, če bodo obnovili proizvodnjo

Zavrčajo pa dveletno najemniško pogodbo med lastnikom in pordenonskim industrijem, ker bi to pomenilo likvidacijo obrata in izgubo delovnih mest

«Pripravljeni smo sprejeti takšen sporazum med lastnikom LACEGO Stavrom Di Santaroso in pordenonskim industrijem Della Santa, ki bo zajamčil izplačilo zaostankov 300 delavcem, postopno obnovo proizvodnje ter usposobitev tovarne za konkurenčno in trajno proizvodnjo na podlagi deželnega posega - je sinoči dejal na tiskovni konferenci tajnik CGIL Elio Zuliani - odločno pa se bomo postavili po robu ter vztrajali v našem sotoru na Traviniku, če bosta industrija sklenila najemniško pogodbo za dve leti, ker bi to pomenilo, da podjetja ne bosta rešila, ampak samo še poslabšala njegov položaj ter v končni fazi pomenila njegovo likvidacijo in izgubo delovnih mest.»

Tiskovni konferenci v dvorani UGG so prisostvovali goriški predstavniki v deželnem odboru in svetu, pokrajinski in občinski svetovlci, predstavniki vseh tovarniških svetov v goriški pokrajini, kakor tudi številni delavci iz obeh papirnic LACEGO v Sovodnjah in v Gorici.

V uvodnem delu se je po pozdravih in otvoritvenih besedah sindikalista Alda Colleoni, predstavnik delavcev LACEGO Bordot zahvalil za pomoč občinstvu in tisku ter obso- dil tiskovno dezinformacijo o tovarni, o kateri delavci vedo, da ni prišla iz časnikarskih vrst. Dejal je, da je sotor na Traviniku simbol delavskega odpora proti zaporu tovarne in izgubi delovnih mest, in da bo v tem sotoru, kot v okopu, vztrajali za ohranitev zaposlitve.

Sindikalist Zuliani je v svojem skoraj enournem govoru podrobno seznanil prisotne z vsemi fazami 9 mesecev dolgega spora ter je opisl vse zaplete in delne razplete, pri tem pa je zlasti oskrblil pripombe srednjega sloja na račun sotoru na Traviniku ter rekel, da se mora- jo trgovci zavedati, da bodo samo- liko časa lahko služili, dokler bo- imeli delavci zaposlitev. Pozval je tudi srednji sloj, naj stoji na strani delavcev LACEGO za ohranitev delovnega mesta.

Ko je opisoval razmere v podjetju, je Zuliani posebno ostro govoril o figuri in o delovanju lastnika tovarne, ki mu je prvenstveno želja po ohranitvi posesti in izkoriščanju in se za ta cilj bori na koži delavcev. Zuliani je rekel, da so spril- ko nenadnih preobratov v njegovem zadržanju, neresnosti in taktiziranju upravičeno zaskrbljeni za usodo 300 delavcev.

Ti delavci bi raje stavkali za bolj- še meze, kakor pa za obrambo delovnega mesta - je ob koncu ugovoril Zuliani ter tako zavrnil trditve nekaterih, češ da se sindikati s preveliko lahkoto odločajo za stavke.

PREDAVANJE PREDSEDNIKA SKGZ B. RACETA V SOVODNJAH

Z borbenim protifašizmom proti oživiljanju fašizma

Tudi polovični protifašizem, kakršne- ga izvaja KD, pomaga fašizmu na nogo

Predsednik SKGZ Boris Race je sinoči v polni dvorani Kulturnega doma v Sovodnjah govoril o boju slovenskega naroda proti fašizmu in o njegovi osvoboditvi pred tridesetimi leti. Občinstvu ga je predstavljal predsednik prosvetnega društva Sovodnje Janko Cotič. Predavanje je sodelilo v okviru prireditve, ki jih v občini Sovodnje te dni prireajo na čast veliki obletnici.

«To obletnico - je dejal Race - prosiljamo veliko bolj svečano, kot smo praznovali poprejšnje okrogle obletnice osvoboditve, in si- cer zato, ker sovpada sedanja obletnica z veličastno zmago ljudstva Vietnam in Kambodže nad okupa- torji in z izbojevanjem njihove last- ne svobode, kakršno smo pred tri- desetimi leti na današnji dan izbo- jevali tudi mi v Trstu in v Gorici. Ta obletnica pa je tako globoko ob- čutena tudi zaradi obnavljanja fa- šizma, o katerem smo bili leta 1945 prepričani, da smo ga dokončno st- rili in da se ne bo pojavil nikoli več.»

Boris Race je analiziral vzroke za nastanek fašizma v Italiji in jih je našel v pomanjkanju aktivnega protifašističnega boja v južni Italiji, kjer je ljudstvo izpod nemške oku- pacije prešlo na ravnost pod anglo- ameriško okupacijo, ter v oživiljanju fašizma v severni Italiji v prvih po- vojnih letih, s katerim se je meščan- stvo borilo proti naraščajoči moči delavskega razreda. Svoj delž pa sta pri oživiljanju fašizma imeli tudi hladna vojna ter taktiziranje krščan- ske demokracije, ki je s fašisti če- movala v konservativni in nazadnja- ski politiki.

Fašistični terorizem, kakršnega poznamo v zadnjih letih, je posledica ofenzivne meščanstva proti osve- ščenim delovnim ljudem, ki so se

Delegacija gospodarske zbornice Hrvaške obiskala ESPOMEGO

Prejšnji dan je obiskala goriški blagovni sejem ESPOMEGO delegacija gospodarske zbornice iz Hrvaške, ki jo je vodil predsednik dr. Rukavina - Sajn. Po razstavišču ga je spremljal predsednik trgovinske zbornice Lupieri, župan De Simone in drugi. Med goriškim bivanjem se je delegacija gospodarske zbor- nice Hrvaške sestala z Goričani na sedežu trgovinske zbornice, kjer so si izmenjali poglede na to ma- nifestacijo ter pregledali možnosti za okrepitev sodelovanja med Go- rico in Hrvaško. S tem v zvezi so predstavniki Hrvaške poudarili, da je Zagreb dobro povezan s trgovin- skimi in industrijskimi delovanjem na področju Trsta, medtem ko ne obstajajo te povezave z Goriško. Sedanja izkazana dobra volja goriške trgovinske zbornice po povezovanju z Vzhodom pa lahko odpre možno- sti za sodelovanje Gorice tudi s hrvaškim gospodarstvom.

Delegacija socialistične republike Hrvaške si je nato ogledala goriško industrijsko cono, kjer bodo zgradili avtoport in nov mejni pre- hod, preko katerega bo Gorica povezana s srednjo in vzhodno Ev- ropo.

Proslava 30-letnice osvoboditve v goriškem Mladinskem centru

V soboto, 17. maja bo v prostorih Slovenskega dijaškega doma «Si- mon Gregorčič» v Gorici proslava 30. obletnice osvoboditve, ki jo no- šila naslov «Miting ob tabornem ognju».

Proslavo prireja Slovenski mladinski center iz Gorice v sklopu ka- terega sodelujejo pri izvedbi nasled- nje organizacije: Mladinski krožek, taborniki rodu Modrega vala, Sport- no združenje «Dom» in Domska skupnost (Djaski dom).

Vse te organizacije se na tak skupen način želijo oddolžiti v sa- mem mestu Gorici ob 30. obletnici osvoboditve izpod nacifašističnega jarma vsem padlim borcem za svo- bodo.

Sporod proslave, ki se bo odvijal ob tabornem ognju, bo vseboval prilžnostne govore predstavnikov Mladinskega centra, recitacije, pe- tje in uprizoritev tretje slike drame

«Raztrganci»

V tistih dneh bodo v prostorih dijaškega doma na ogled dve raz- stavi. Prva bo razstava NOB; dru- ga pa bo razstava slik z ex tempore, ki ga je priredil letos Mladinski krožek iz Števerjanu.

Ob tej priliki bosta tudi Zveza slovenskih športnih društev v Ita- liji in Slovenska prosvetna zveza podarili vsem tekačem štafete 30. obletnice osvoboditve, ki je potekala 1. maja po Goriškem, priznanja.

Poleg tega bo v popoldanskih urah odbojarski turnir, na katerem bodo sodelovale šesterke raznih goriških vasi. Ob zaključku sporeda pa bo zabavni večer.

Točen program proslave bomo objavili v našem listu.

MINISTRSTVO JE KONČNO PRIVILOLO

Seminar za šolnike v Gorici bo v tem finančnem letu

Sindikat slovenske šole, ki prireja tečaj se ogreva za drugo polovico oktobra

Prosvetno ministrstvo je izstavilo dovoljenje za prirejanje seminarja slovenskih šolnikov v tem finanč- nem letu. Vest je v sredo na dru- žabnem večeru sporočil šolnikom taj- nik Sindikata slovenske šole ravna- telj Albin Sirk, ki je na podlagi mnenja prisotnih šolnikov predlagal, da bo odbor sindikata določil, kdaj bo seminar. Ker so šolniki zaposle- ni z izpiti in tečaji, prevladuje mne- nje, naj bi bil tečaj v drugi polovici oktobra.

Kakor smo že poročali, je Sindikat slovenske šole že v začetku mese- ca februarja vložil na šolskem skri- nišču prošnjo za tečaj. To proš- no so iz Gorice poslali dva tedna kasneje in nanjo do meseca aprila, ko je bil tečaj napovedan, kljub posredovanju ni bilo nobenega od- govora. Sindikat ne verjame trdi- tvam, češ da ministrstvo ni izstavilo dovoljenja zaradi birokratskih za- ov, ampak je videl v zavlačeva- nju odgovora predvsem odraz poli- tične nerazpoložnosti odgovornih krogov do takšne pobude slovenskih šolnikov. Zaradi tega sindikat tudi ni sprejel ponudbe, da bi tečaj pri- šel nekaj dni po napovedanem ča- su, ker ni mogoče, kar na mah spre- meniti programa, predvsem pa ni mogoče, kar čez noč povabi predav- teljev, univerzitetnih profesorjev iz Ljubljane.

Proslava 30-letnice osvoboditve v znamenju italijansko-jugoslovanskega bratstva

Občinska uprava Motte di Liven- za pri Trevisu je priredila veličast- no proslavo 30-letnice osvoboditve in zmage nad nacifašizmom.

Pred pričetkom slavnosti je žu- pan Bello priredil v svojem uradu sprejem za nastopajoče goste z vse- strani državne meje. Ob tej pri- ložnosti so prejeli častne diplome in plakete nastopajoči solisti ter vodje ansamblov. Bila je podeljena tudi zlata medalja materi junaka pad- lega domačega partizana.

Slavnostni govor je bil kratek, ves prežet z duhom obdobja boja proti fašizmu in z duhom bratrskega prijateljstva z narodi Jugoslavije. Na steni za tribuno sta plapolali ita- lijanska in jugoslovanska zastava.

V kulturnem sporedu so nastopili:

VČERAJ PRI MOSTU 9. AVGUSTA

Mlad vojak utonil v Soči: njegovega trupla niso še našli

Pri iskanju sodelovali tudi tržaški potapljači

V prvih jutranjih urah je v Soči, pri mostu 9. avgusta, utonil 21-letni vojak Franco Sartori iz Piacenze, ki je služil v vojašnici na Tržaški cesti. Nesreča se je pripetila pri ve- likem jezu, to je nekaj desetm me-etrov od mostu 9. avgusta. Iz dina- mike nesreče zleđa, da je vojak namenoma storil to dejanje, saj so ga domačini videli, ko se je z jeza vrgel v Sočo.

Drugo dejstvo, da je mladenič na- pravil samomor, obstaja v tem, da je že v jutranjih urah zapustil vo- jašnico, ne da bi koga o tem obe- stili. Kot so nam povedali goriški ga- silci, je Sartori pustil v vojašnici tudi osebne dokumente ter vojaško knjižnico. Mladenič naj bi potem peš prišel do mostu 9. avgusta, od ko- der je šel do jeza in skočil v vo-

Pripravljalni odbor za proslavo 30. obletnice osvoboditve s so- delovanjem občinske uprave v Sovodnjah, sekcije ANPI za Peč- Rupo-Gabrije, prosvetnih društev, športnega društva «Sovodnje» in fotokluba «Skupina 75» vabi na osrednjo

PROSLAVA 30. OBLETNICE OSVOBODITVE V SOVODNJAH, 9., 10. in 11. maja 1975

SPORED:

DANES, 10. maja: ob 19.30 pred Kulturnim domom razdelje- vanje knjig srednješolcem iz so- vodenjske občine.

JUTRI, 11. maja: ob 21.00 vžiganje kresov v vaseh občine. ob 8.30 pohod po poteh sovodenjske ob- čine (Sovodnje - Peč - Rupa - Gabrije - Vrh - Sovodnje). ob 14.30 zbirališče pred Kulturnim do- mom. ob 15.00 odkritje spominske plošče pad- lim v NOB v veži županstva. Priložnostni govor, nastop god- be na pihala iz Anhovega, nastop Sovodenjskega noneta. ob 16.00 osrednja proslava pri Kulturnem domu. Slavnostni govor: dr. Jo- za Vilfan, Silvino Poletto, odv. Peter Sanzin. Nastopajo pevski zbori, recitatorji, igralci Stalne- ga slovenskega gledališča, god- ba na pihala iz Anhovega.

Danes in jutri bo zvečer prosta zabava.

Izleti učencev iz Doberdoba in Števerjana

Učenci naših šol imajo v teh dneh šolske izlete v razne kraje naše de- žele. Učenci treh šol v doberdobski občini, t.j. iz Doberdoba, Jamelj in Dola so bili pred nekaj dnevi na iz- letu v Gonarsu in v Oglegju. V Go- narsu so bili na pokopališču, kjer je grobnica umrlih slovenskih inter- nancev. Prisoten je bil tudi domači župan dr. Toso, ki se je zadržal v prijateljskem pogovoru z učitelji- cami.

Na razne izlete in ekskurzije so šli tudi učenci celodnevne šole v Števerjanu. Obiskali so goriški grad, muzej na grajskem griču in tudi razstavo prazgodovinskih predmetov. Ob drugi priliki so šli učenci v spremstvu svojih učiteljev na Tržaš- ko, kjer so obiskali miramarski park in grad in jama pri Bričičkih. Obi- skali bodo tudi tovarno svile v Štan- derju. Do tako številnih izletov šte- verjanske šole je bilo moč priti z obilno denarno pomočjo, ki jo daje deželna uprava šolam s celodnev- nim poukom.

Razna obvestila

Podporno društvo za Goriško vabi člane na redni letni občni zbor, ki bo v sredo 14. maja ob 20. uri v sejni dvorani v Ulici Malta 2. Poleg poročil o preteklem delovanju bodo izvolili odbor za prihodnje mandatno dobo.

Izleti

Krvodajalska sekcija v Doberdo- bu priredi v soboto, 17. maja, e- nodnevni izlet na Reko, kjer se bo- do srečali s tamkajšnjimi predstavniki sordne organizacije ter s pred- stavniki Rdečega križa. Kdor se želi udeležiti izleta, naj se vpiše pri ob- ornih krvodajalske sekcije ali pri Kmečki zadrugi v Doberdobu. Cena za člane znaša 3.500 lir, za nečla- ne pa 5.000 lir. V ceni je poleg av- tobusa vključena tudi hrana. Vpisov- vanje se zaključuje 11. maja.

Največji uspeh na tej proslavi je po- žela «Pesem XIV. divizije» Rado- vana Gobca, ki so jo briški «Pria- telji» izvajali tako udarno kot so jo med vojno peli slovenski partizani.

Drevi v Števerjanu seja somišljenikov «Občinske enotnosti»

Na društvenem sedežu na Vale- rišču bo drevi ob 20.30, na pobudo somišljenikov števerjanske liste «Ob- činske enotnosti», sestanek kandida- tov na izborih za svetnike. Na sestanku bo predložena lista kandidatov za prihodnje občinske volitve in bodo tudi govorili o volilnem programu.

V Kraški ulici v Štanderju se je v prvih popoldanskih urah pone- srečil 21-letni Bruno Marušič iz Sovodenj, UL Slapeter I. V goriški bolnišnici so mu ugotovili poskodbo na desni roki in se bo zaradi tega zdravil pet dni.

Kino

Gorica

VERDI 17.00-22.00 «L'accusa è: vio- lenza carnale e omicidio». Sofia Lo- ren in Jean Gabin. Prevedevano mladini pod 14. letom.

CORSO 17.15-22.00 «Perché si uccide un magistrato». Franco Nero in

Francoise Fabian. Barvni film.

MODERNISSIMO 17.00-22.00 «Non toccare la donna bianca». M. Ma- stroianni in Ugo Tognazzi. Barvni film.

CENTRALE 17.15-21.30 Il mio nome è Nessuno» Terence Hill in Henry Fonda. Barvni film.

VITTORIA 17.00-22.00 «Carnalità». E. Schurer in F. Benussi. Barvni film.

Prevedevano mladini pod 18. letom.

Tržič

EXCELSIOR 16.00-22.00 «Paolo Bar- ca maestro elementare praticamente nudista». R. Pozzetto in M. Noël. Barvni film.

PRINCIPE 17.30-22.00 «Pasqualino Cammerata capitano di fregata». N. Davoli in A. Giffurè. Barvni film.

Nova Gorica

SOCA «Valdevozi konji», ameriški barvni film. ob 18.00 in 20.00.

«Veselo prigione», ameriški barvni film ob 16.00.

SVOBODA «Angelske nune», angleš- ko-italijanski barvni film ob 18.00 in 20.00.

DESKLE «Pobegnil sem s hudičevega otoka», ameriški barvni film ob 19.30.

DEZURNA LEKARNA V GORICI

V Gorici je danes ves dan in po- noči dežurna lekarna Tavasani, Kor- zo Italija 10, tel. 2576.

DEZURNA LEKARNA V TRZČU

V Trzčju je danes ves dan in po- noči dežurna lekarna Sant Antonio, U- lica Romana, tel. 40497.

ČEŠKOSLOVAŠKA MADŽARSKA - ITALIJA AVSTRIJA - JUGOSLAVIJA ROMUNIJA

DO 11. MAJA 1975

URNIK ZA OBISKOVALCE

Ob delavnikih 10.00 - 12.30

15.30 - 22.00

Ob praznikih 10.00 - 13.00

14.30 - 22.00

C.C.I.A.A. GORICA

TEHNIČNA POMOČ PRI TRANSPORTU

NAUTIKA ZA REKREACIJO KARAVANNING KAMPING

VINA IN LIKERJI

SEJEM ZA VZHOD

mednarodni sejem

V počastitev 30. obletnice osvoboditve pripravlja Cankarjeva založba obsežno knjigo pričevanj o boju komunistične partije, delavskega razreda in o narodnoosvobodilnem boju na Slovenskem od leta 1918 do leta 1945. O pomembnih mejnikih na tej revolucionarni poti govori nad 150 ljudi, komunistov, ilegalcev, aktivistov, borcev in drugih, ki so bodisi sodelovali ali pa bili priče pri pomembnih dogajanjih naše najnovejše zgodovine. Pretežni del pričevanj je povzetih po televizijski nadaljevalki »Teh naših 50 let«, vendar je krog avtorjev izdatno razširjen. Iz zadnjega poglavja knjige »Bitka, kot življenje dolga« objavljamo pričevanja tovariša Franca Hočevarja in pokojnega Martina Greifa o bojih za osvoboditev Trsta.

Osvoboditev Trsta

Bitka, kot življenje dolga

Pričevanja o bojih za Primorsko in Trst

Kako smo organizirali upor tržaških delavcev

Julija 1944. so Vinka Šumrada—Radoša in mene poklicali v štab 9. korpusa, kjer naju je Lidija Sentjurčeva, članica CK, obvestila, da pojdava v Trst organizirat upor tamkajšnjih delavcev. Ob tej priložnosti me je štab 9. korpusa imenoval za komandanta mesta Trst, tovariša Šumrado pa za političnega komisarja.

S Predmeje sva v začetku avgusta odpotovala v Vipavsko dolino in s kurirkami, ki so naju čakale, odšla čez Kras v Trst. Seveda v civilnih oblekah. Preoblekla sva se že v partizanih, le vsak svojo pištolo sva vzela s seboj.

Na Opčinah sva prvič srečala Nemce. Imeli so vojaške vaje za obrambo Trsta. Moram reči, da se nisva dobro počutila ob tem srečanju. Nemce sva dotlej srečevala le s puško v roki.

V Trstu naju je sprejel Tone Velušček — Matevž, član komiteja KP, ki je odgovarjal za politično delo v mestu, in naju namestil. Meni je našel sobo pri nekem slovenskem delavcu, zaposlenemu v nemški vojski. Šumrado sva seveda začela takoj delati. Imela sva nalogo organizirati slovenske in italijanske antifašiste v Trstu in jih pripraviti na trenutek, ko bomo izvedli oboroženo upor, zasedli Trst in postavili našo oblast. V ta namen sva se povezala z Delavsko enotnostjo, v kateri so bili včlanjeni slovenski in italijanski delavci.

Sprva pravzaprav nismo vedeli, kakšne naj bi bile te partizanske enote v mestu in kako naj jih organiziramo, ker takšnih izkušenj nismo imeli. S člani mestnega komiteja KP smo končno ugotovili, da ne bi kazalo po vsem mestu organizirati partizanskih enot. Odločili smo se za ustanovitev štirih con in imenovali v vsaki komandanta in komisarja. Njihovi bataljoni pa so bili bolj ali manj nominalno sestavljeni, ker pač še nismo imeli orožja. Seveda smo želeli vsaj delno oborožiti vse enote, da bi bile pripravljene, in zbrano orožje ustrezno uskladiščiti, dokler ga ne bodo potrebovale.

Orožje smo si morali priboriti. V ta namen smo v nekaterih conah sestavili udarne skupine, ki so štele po pet do deset mož. Le-te so napadale sovražne patrulje, posamezne vojake in policaje pa tudi policijske postaje ter jim plenile orožje. Zbrale so kakšnih 100 do 200 pušk, bomb in drugega orožja. Seveda je bilo to premalo za naše bataljone, zato smo akcijo za zbiranje bojne opreme razširili. Posrečilo se nam je pridobiti prometno milico — obljubila je, da bo ob vsajti sodelovala z nami — in zelo disciplinirane gasilske organizacije v Trstu. Dela je bilo torej zmeraj več, zato smo morali štab razširiti. Za mojega namestnika smo imenovali Rada Čehovina, ki je dotlej v pokrajinskem odboru OF odgovarjal za narodno zaščito, Franc Lipovec, član mestnega komiteja KP, pa je postal namestnik Vinka Šumrade.

Novembra 1944. smo dobili tudi radijsko oddajo in sprejemno postajo, da bi se vsak dan povezovali s štabom 9. korpusa. Naprave smo namestili v bunker pri Sv. Ani pri neki starejši Slovenki. Pisala se je Manfreda, a mi smo ji rekli kar tetka.

Nemci so se začeli odzivati na akcije naših udarnih skupin in na naše pozive Tržačanom, naj se pridružijo komandi mesta, oziroma njenim enotam, se uprejo Nemcem in zbirajo orožje. Predvsem so poskušali odkriti našo radijsko postajo in štab komande mesta.

Gestapo je neutrudno vohil za nami in tako sva z Brankom Babičem februarja 1945 padla v njegovo mrežo. Bila sva v družbi z dvema kurirkama, ko sta nas vse štiri aretirala dva gestapovca. Orožja nismo imeli, da bi se branili. V primernem trenutku pa smo enega gestapovca s pestmi pobili na tla in zbežali. Oni drugi je seveda streljal za nami in mene zadel v roko, na srečo pa kroglja ni šla skozi kost in sem imel še toliko moči, da sem ušel. Gestapu tako ni nihče od nas prišel za dolgo v roke.

Ti časi so bili zelo hudi. Precej naših političnih delavcev so postrelili. Gestapo je prijel Veluščka — Matevža

in sekretarja mestnega komiteja KP Boro, ki sem ga spoznal še pred vojno. Po rodu je bil Tržačan, pred vojno pa je delal v Rušah pri Mariboru. Samo komanda mesta Trst je ostala nedotaknjena, ker smo skrbeli za strogo konspiracijo. Za naše prostore in stanovanja pa tudi za naše javke je malo kdaj vedel.

Po novem letu se je naša organizacija tako razvila, da smo imeli že kakšnih 10.000 mož pripravljenih na vstajo. Med njimi so bili tržaški livarji, ladjedelničarski delavci, delavci iz strojne tovarne, deloma tudi kmetje iz okolice Trsta in ljudje drugih poklicev.

Ker smo zvedeli, da se bliža konec vojne, smo v aprilu 1945 sklicali v Dolini pri Trstu konferenco vseh conskih štabov, komisarjev in komandantov. Vso noč smo sestavljali načrt za zasedbo, oziroma osvoboditev Trsta in se natanko pogovorili, kaj zasesti v posamezni coni in kako. Šlo je tudi za zaščito tovarn, pristanišča in javnih zgradb.

Radijska poročila smo zlasti zadnje čase redno poslušali. 27. aprila je bil ves naš štab v bunkerju pri radijskem sprejemniku, ko je popoldne radio Trst prekinil oddajo in opozoril na posebno obvestilo. Trenutek zatem smo zvedeli, da je nemška vojska kapitulirala in da prevzema tudi v Trstu vso oblast. Komiteto liberacije nacionalne, v katerem so bili samo Italijani. Ta komite je pozval Tržačane, naj se ne spuščajo v nikakršne akcije po mestu, češ da bosta za red in mir poskrbeli obstoječa policija in guardia civila. Opozoril je še, naj Nemce pustijo na miru, ker se bodo do prihoda Angležev zadrževali v kasarnah.

Seveda smo se pri priči povezali s štabom 9. korpusa, mu pojasnili položaj in dobili privoljenje, da še istega dne prične vstajo. Kurirke smo razposlale po komandante naših con in jim naročili, naj s svojimi enotami čimprej začnejo razoroževati italijanske kvizilinske formacije in vse Nemce, zasedejo javne zgradbe in tržaške tovarne, potem pa zahtevajo predajo Nemcev po kasarnah.

Akcija je potekala izredno hitro. Komandant druge cone Gino nam je že 28. aprila sporočil, da so delavci zasedli tržaško občino in prefekturo. Obveščeni smo bili še, da so delavci zasedli tovarne, da jih z orožjem v roki varujejo, in ne dovolijo nikomur vstopiti. Tretja cona je zasedla tržaško univerzo, četrta je 30. aprila zasedla radijsko postajo, prva pa Rižarno z zloglasnimi zapori. Zasedla jo je predvsem zato, da bi ohranili dokumente o tem, kaj vse so Nemci počeli z našimi ljudmi.

Tako smo do 30. aprila zvečer osvobodili vse mesto razen gradu pri sv. Justu, sodne palače in nekaterih kasarn. Kljub vsem pozivom po radiu niso ne Italijani, še manj pa Slovenci poslušali CLN, ampak se je vse tržaško prebivalstvo podredilo direktivam in navodilom naše komande mesta, ki je že pred 1. majem legalizirala svoje delo. Nabavili smo si avtomobile in motorna kolesa, in ker smo imeli v štabih pripravljene partizanske uniforme z rdečo zvezdo na kapah, smo že 29. in 30. aprila hodili z uniformami po Trstu, vodili zasedbene akcije in prevzemali oblast.

30. april je bil zelo lep, jasen dan. Se dobro pomnim, da smo zvečer šlišali naše topove s kraških vrhov okrog Trsta. Iz štaba 9. korpusa so mi sporočili, da gredo vse njihove bojne enote s pospešenim maršem proti Trstu in da jih lahko zdaj zdaj pričakujemo.

Po tisti kanonadi sem se z avtom in šoferjem odpravil iz mesta. Od naših kurirjev sem namreč zvedel, da je nekaj enot 4. armade v Dolini pri Zavljah. In res sem našel tam neko brigado naše 4. armade, ki se je vkopala. Komandant te brigade, po činu je bil major, me je precej omalovala, žujoče sprejel. Seveda, na uniformi nisem imel zvezdic, četudi sem se mu predstavljal za komandanta mesta Trst in mu pojasnil, da je Trst večidel v naših rokah, z njihovo pomočjo bi želeli likvidirati še zadnje sovražnikove

Jaco Znidaršek: Kongres

ve postojanke. Na žalost mi major ni verjel ali pa me je podcenjeval, skratka ni poslušal mojih nasvetov in je ostal lepo tam, kjer je bil. Tako sem se sam vrnil v Trst. Nato smo obkoli-li grad pri sv. Justu in sodno palačo ter poskušali z lastnimi silami likvidirati še ti dve zadnji sovražni postojanki v mestu. Seveda s tržaško vojsko ni bilo lahko delati. To so bili predani delavci, vendar niso imeli bojnih izkušenj.

1. maja zjutraj je prišel v naš štab komisar Flis—Strela, s katerim sva bila skupaj v Gradnikovi brigadi, in mi povedal, da je jurišni bataljon 9. korpusa že v Barkovljah in da pride zdaj zdaj v mesto, druge naše enote pa se bijejo na Opčinah, kjer se jim Nemci nočejo predati. Vztrajali so pri tem, da se bodo predali izključno angleškim enotam, ki so že hitele proti Trstu. Za našim jurišnim bataljonom so se končno le prikazale tudi enote IV. armade in med njimi tankovska brigada, ki je takoj odšla nad grad pri sv. Justu.

Sam sem sodeloval pri napadu na sodno palačo. Nemci so se zabarikadirali v kleti. Malo smešno je bilo vse skupaj, ko smo poklicali tržaške gasilce na pomoč. Ti so z vso močjo brizgali vodo v kletne prostore in v tej povodnji Nemcem ni preostalo nič drugega, kot da so drug za drugim prišli z dvignjenimi rokami ven. Tako smo torej s pomočjo gasilcev likvidirali zadnjo nemško postojanko v Trstu.

Nemško vojaštvo po kasarnah so deloma razorožile enote komande mesta, v vseh drugih kasarnah, kjer se Nemci niso hoteli predati, pa so morali izročiti orožje jurišnemu bataljonu 9. korpusa in enotam naše IV. armade.

Od Mostarja do Trsta

Po osvoboditvi Mostarja meseca februarja 1945 je bila ustanovljena IV. armada in pod njeno komando je bila v celoti dodeljena I. tankovska brigada. Tedaj je komandant IV. armade pokojni general Petar Drapšin sklical na posvet vse štabe divizij in tudi štaba I. tankovske in artilerijske brigade. Povedal nam je, da je IV. armada prejela nalogo, da s pospešenim prodorom osvobodijo Trst in temu cilju podredi vse operacije. Na to nalogo smo morali odtlej misliti pri vsakem premiku in pri vsaki operaciji. Čas je postal odločilni dejavnik. Od Mostarja do Trsta je bilo še daleč, ne glede na to, da je bila po veliki bitki za Knin že osvobodjena severna Dalmacija in se je IV. armada po osvoboditvi Mostarja pojavila z vso svojo veliko mobilno in udarno močjo na pragu Like.

S hitrimi prodori je bila na mah osvobodjena zahodna Lika. Za Bihač, ki je bil najbolj izpostavljena in najbolj utrjena nemško-ustaška postojanka, pa so se vneli krvavi boji. Štab IV. armade je ocenjeval, da Nemci iz Bihača lahko ogrozijo celotno nadaljnjo operacijo IV. armade, ki je imela svoje oskrbovalne baze za oklopne enote in artilerijo v Šibeniku. Zato je vztrajal, da moramo Bihač čimprej in za vsako ceno iztrgati Nemcem.

Spominjam se komandanta Drapšina, ki je vsak dan prihajal k nam na položaje in skupaj z nami preudarjal, kaj storiti, da bi čimprej strli od pod Nemcev, ki sta jim pokrajina in pomanjkanje poti omogočali obrambo. V stiski s časom smo se odločili za tvegane podvige. Najprej smo bataljon tankov usmerili čez hrbovitost, gozd, nato, brezpotno območje v nemško zaledje. Uspelo nam je, da smo Nemce presenetili, razbili in prisilili k umiku. Ko smo se že povsem približali Bihaču, smo tanke spustili z železnimi vrvmi po strmini, ki je imela celo do 75 odstotkov nagiba, v dolino reke Une in v naleto osvobodili zahodni del mesta. Tankisti so sicer poskušali v naleto zavzeti mesto in prodreti na drugi breg Une. Toda ta podvig se je končal tragično. Imeli smo dosti mrtvih, uspeha pa nobenega. Bihač je bil osvobojen šele po hudih bojih in hudih žrtvah. Vse to pa je hkrati potrdi-

Navdušenost in borbenost tržaških delavskih enot je bila očitna, saj so se kljub neizkušenosti trdo bojevali in imeli tudi nekaj žrtve, čeprav je res, da so bili sovražniki večinoma do kraja demoralizirani in so se raje predali, kot da bi se še bojevali. Najbolj sem užival takrat, ko je na fašistični kasarni pri sv. Jakobu zaplapolala rdeča delavska zastava.

Ko sem se vrnil v štab, me je tam čakal Dušan Kveder-Tomaž in mi pokazal odločbo o njegovem imenovanju za komandanta mesta Trst. Zahteval je, da mu takoj predam posle, sam pa prevzamem komando nad narodno zaščito. Ta zamenjava se mi je zdela razumljiva, posebno v tedanji zapleteni situaciji z Angleži, kajti Kveder je bil general in hkrati bolj izkušen in starejši od mene.

1. maja so namreč prispeli že tudi Angleži. Pri gradu Miramar so se srečali z našimi enotami. Videti so bili razjarjeni, ker smo pred njimi osvobodili in zasedli Trst. Naša revolucionarna oblast jim je sicer dovolila vkorakati v mesot, bili pa so izolirani. Vojška se je morala zadrževati v kasarnah, medtem ko je imel angleški štab sedež v nekem nekdanjem hotelu. Vsa oblast je bila v rokah jugoslovanske vojske. Naše vojaške patrulje so nadzorovale življenje v mestu, mi smo bili tisti, ki smo uvedli policijsko uro — skratka, ves čas do 15. junija 1945, ko so se končala pogajanja med zavzniki in Jugoslavijo o Trstu, je bilo mesto v naših rokah. Za seboj smo imeli vse tržaško proletarijat in večino prebivalstva, ki nas je vsestransko podpiralo in nam zagotavljalo, da Trst prvič v svoji zgodovini zares svobodno diha.

MARTIN GREIF-RUDI

se znašli v obroču, so se zagrizeno bojevali, da bi se prebili. Zato so bili boji za preboj utrdb nad Rečino in za osvoboditev Istre izredno naporni. Terjali so veliko človeških žrtve, čeprav je bil konec vojne pred vrati.

Naši večdnevni napori, da se prebijemo čez Rečino niso dali pomembnih rezultatov. Zaradi neprimerne goratega področja so se morale oklopne enote premikati po poteh, kjer so jih na gorskih sedlih prikovali k tlom sovražnikovi topovi in zaprili pot kolonom. Tudi pehotne enote se kljub velikim žrtvam niso mogle hitro prebiti. Čas je priganjal.

V takšnem položaju je štab IV. armade v noči od 25. na 26. april potegnil iz bojev na Rečini XX. udarno divizijo, ji dodelil dva bataljona I. tankovske brigade, nekaj motorizirane artilerije in inženircev in jih usmeril v dveh kolonah prek Prezida (26. aprila), Mašuna (27. aprila) in Ilirske Bistrice (28. aprila), oziroma prek Knežaka in Pivke (27. aprila) ter Postojne (28. aprila) v sovražnikovo zaledje in od tam naravnost na Trst.

Ta prodor enot IV. armade za nemškim zaledjem do Trsta je bil koordiniran tako z operacijami ostalih enot IV. armade, ki so obklojevale sovražnika z juga, kakor tudi z enotami VII. korpusa, ki so pospešeno osvobajale centralni del Slovenije, ter z enotami IX. korpusa, ki so osvobajale slovensko Primorje.

28. aprila so se enote IX. korpusa približale Trstu s severozahoda in prodrele v Opčine. Enote IV. armade so se približale Trstu z jugovzhoda in 29. aprila osvobodile Divačo. Potem so enote IV. armade in IX. korpusa skupaj začele neposredne operacije za osvoboditev Trsta. Glavni odpor sovražnika je bil zlomljen že 1. maja. Pri tem so sodelovali tudi oboroženi oddelki tržaških antifašistov.

Prodor enot IV. armade za nemškim zaledjem do Trsta smo vsi, ki smo vedeli zanj, spremljali z največjo napetostjo. Določili so me, da ostanim z ostalim delom tankovske brigade na Rečini. Naslednjega dne, po odhodu XX. divizije in dveh bataljonov tankovske brigade v nemško zaledje,

Enote 4. armade JA hite proti Tolminu

me je v štabu brigade obiskal angleški major, ki je bil brigadi dodeljen zaradi oskrbe z gorivom in rezervnimi deli. Dejal je, da je slišal, kako sta XX. divizija in del I. tankovske brigade na pospešenem pohodu proti Trstu, in me vprašal, če je vest točna. Začudil sem se, kje je za to slišal in mu odgovoril, da ne vem ničesar o tem. On pa je zalgal uradnega predstavnika britanske armade in rekel, da ima iz štaba britanske VII. armade nujno sporočilo, naj naše enote takoj ustavi operacije proti Trstu in naj ostanejo na položajih, na katerih so bili tedaj, češ da britanska VIII. armada pospešeno prodira proti Trstu, kamor bo prispela vsak čas. Zahteval je, da to sporočilo štaba britanske VIII. armade takoj prenesem štabu IV. armade, da ne bi prišlo do morebitnega preplavanja krvi med njihovimi in našimi enotami.

Sporočilo sem prenesel načelniku štaba IV. armade generalu Pavlu Jakšiču, ki mi je dejal, da sporočilo glede napredovanja britanske VIII. armade proti Trstu ni resnično, da so enote VIII. armade še dovolj oddaljene od Trsta in da bodo naše enote osvobodile Trst pred britanskimi, če bo šlo vse po sreči.

Tako se je tudi zgodilo. Bitka za čas je bila dobljena. Naše enote so prišle prve v Trst in ga osvobodile. To je bil vesel in velik zgodovinski trenutek in tak je tudi ostal, ne glede na to, da smo morali pozneje zapustiti Trst.

Se pred osvoboditvijo Trsta sem šel z bataljonom tankov čez Snežnik na območje Ilirske Bistrice, kjer je bilo treba zavarovati bok našim enotam, ki so se borile za Trst. Na Snežniku so se ležale zaplate snega, zemlja je bila razmočena in na mehkih tleh smo morali pokladati debela pot tanke, da so lahko napredovali.

Ko je bil Trst že osvobojen, so divjali še hudi boji za osvoboditev nekaterih predelov Slovenije, prek katerih so se umikale velike kolone Nemcev in njihovih hlapcev.

Na območju med Ilirsko Bistrico in Reko je bil obklojen nemški 97. korpus, ki si je z ogorčenimi napadi prizadeval, da bi prebil obroč in si utrl izhod proti Ljubljani. Pri Ilirski Bistrici smo imeli le malo pehote. Zato smo razporedili tanke vzdolž ceste na južni strani mesta tako, da jih je teren čimbolj zaščitil pred sovražnim protitankovskim orožjem. Nemci so neprestano napadali, ne glede na to, da so imeli strahotne žrtve, saj so jih tanki kosili z vsem orožjem hkrati. Prišli pa so nam za hrbet in morali smo se umakniti, dokler se nismo okrepili s pehotnimi brigadami. Nato smo prešli v napad in jih do kraja strli. Preživeli so se vdali 7. maja, dan pred kapitulacijo Nemčije.

Borci IV. armade so na svojem zmagovitem pohodu od otoka Visa do Trsta osvobodili veliko vasi in mest. Povsod so jih prebivalci pozdravljali kot osvoboditelje, se veselili in se jim zahvaljevali ter jih sprejemali kot svojo vojsko. Ganjliva so bila srečanja s

prebivalci Like, ki so pred nasiljem okupatorjev in njihovih domačih hlapcev pobegnili v gozdove in se skrili v kraške jame. Po prihodu partizanov so se vrnili v vasi, objemali borce in jih obdarovali z vezanimi domačimi izdelki.

Nepozabna in praznična pa so bila srečanja s prebivalci Istre in slovenskega Primorja, ki so v zanosu in sreči doživljali osvoboditev, ki jim je pomenila odstranitev suženjskih okov, dokončen zlom fašizma, ki jih je narodnostno zatiral in človeško poniževal, odstranitev vsiljenih in krivičnih mej, ki so jih ločevale od matice slovenskega naroda, in priključitev k skupni jugoslovanski državi, ki se je prerodila v narodnoosvobodilnem boju in v ljudski revoluciji.

FRANCE HOČEVAR

Dr. Metod Mikuž

Narodni izdajalci in njih tipologija

Vselej je veljalo pravilo, da tisti, ki jim narodni izdajalci služijo in delajo usluge, o izdajalcih mislijo »dobro« le, dokler jih potrebujejo

O narodnih izdajalcih je bilo med narodnoosvobodilnim bojem napisano že marsikaj, še več pa po vojni. O tem obstaja dvojna literatura, naša in emigrantska, in prav ta v marsičem našo dopolnjuje. Zunanji potek velike narodne izdaje na Slovenskem je dobro opisan v znani in do danes še najboljši Sajetovi knjigi o belogardizmu.

Med narodnoosvobodilnim bojem smo na izdajalce gledali kot na sovražnike, in čeprav so bili včasih njihovi oddelki celo nevarnejši, jih nismo nikdar povsem izenacevali z Nemci ali Italijani. Če bi se to zgodilo, bi zelo ustregli okupatorjem, ki so narodne izdajalce oborožili le zato, da bi z njihovo pomočjo zanele državljanske vojne po starem rimskem načelu: Divide et impera! Tako bi lažje obdržali jugoslovanske narode v »miroljubni« okupaciji. Zato so se Italijani nekaj časa trudili postati celo »zaščitniki« srbskega naroda pred krvoločnimi ustaši, v ljubljanski pokrajini pa je general Robotti oborožil »sovražnika št. 2« (belo in plavo gardo) proti »sovražniku št. 1« (Osvobodilni front). Se večji salto mortale je delal Hitler: Mihailovičevci četniki kot nosilci kontinuitete nekdanje jugoslovanske vojske naj bi bili Nemcem »viteški nasprotniki« (kot je hvalil bivšo jugoslovansko vojsko Goebbelsov tisk že od Stojadinovičevih časov) in v vite zle naj bi postali tudi domobranci v ljubljanski pokrajini, borci NOV in POJ pa so bili po uradni nemški terminologiji ves čas le »bandite«. Še slabše mnenje je imela Hitlerjeva hierarhična lestvica o Pavelcih. Ko je ta konec leta 1944 poslal v Nemčijo svojo ženo kot poročstvo za svojo lojalnost do Nemčije, je poročal gaulajter in visoki komisar za jadransko Primorje Rainer samemu Martinu Bormannu: »Ne smemo pa pozabiti, da je bila pri divjaških narodih vedno na voljo dati ženo za talca, potem pa jo pustiti na cedilu.«

Kakorkoli že; tako in še drugačna nič kaj jaskava priznanja, ki so jih bili deležni narodni izdajalci, niso v zgodovini nič novega. Vselej je obveljalo pravilo, da tisti, ki jim narodni izdajalci služijo in delajo usluge, o izdajalcih mislijo »dobro« le, dokler jih potrebujejo najs bo takoj ali pa za dalj časa. Sicer jih sovražijo pa tudi bojijo se jih, potem na to ali ne rabijo več se jih hitro znebi. Ali jih pobijejo, na primer v raznih »nesrečnih« nesrečah, ali pa jih izročijo njihovim narodom. Za oba načina bi lahko našli veliko primerov pa tudi veliko ljudskih pregovorov, ki govorijo, kaj narodna modrost misli o izdajalcih.

Tako narodnim izdajalcem vedno slabo kaže. To velja tudi za našo izdajalsko politično emigracijo, pa naj bo ta že kjerkoli in kolikorkoli že stara. Med izdajalce prštevamo samo tiste, s katerimi smo se med narodnoosvobodilnim bojem pogovarjali — ker res ni šlo drugače samo s puško, ne pa tistih, ki so bili rojeni v tujni ali so kasneje zbežali tja in ki danes na vse načine sovražno, tudi z orožjem, nastopajo proti naši domovini. Če rečimo, stare k sovražnostim še vedno spodbujajo kakršnakoli »ideologije«, pa mlade ljudi samo denar obveščevalnih služb tistih tujih vesele, ki našo državo sovražijo zato, ker hoče biti socialistična, neuvrščena in se na vse načine trudi, da bi bili njeni ljudje srečni in zadovoljni.

Vse partizanske amnestije so veljale le za zapeljance toda njim je bilo težko videti v srce. Po pameti se niso dosti razlikovali od nezapeljanih, pri organizatorjih pa je bilo treba posebej paziti kolikoli so ti za svoj zločin osebno odgovorni. Vsi največji vojni zločinci so namreč pred mednarodnim sodiščem v Nürnbergu valili krivdo na Hitlerja in še danes mi ni jasno, kako je tako veliki vojni zločinec, kot je bil na primer Doenitz, mogel uti pravični kazni. Sodišče zaradi različnih vzrokov ni bilo (ni moglo biti) dosledno. Tudi Keitel in Jodl sta bila oficirja, a sta visela.

Dosledno je bilo lahko naše vojaško sodišče, ko je oktobra 1943 v Kočevju sodilo organizatorjem slovenske narodne izdaje. Njegovo delo je temeljilo na sklepih 13. seje vrhovnega plenuma OF 21. septembra 1943 in je pokazalo »domači in tuji javnosti« vso globino in širino izdajstva bele in plave garde. Sodišče se je pri postopku držalo naslednjih načel: na smrt se obsodijo kleriki, ki »so posredno ali neposredno sami morili«, prav tako se na smrt obsodijo laični politični voditelji in organizatorji ter plavogardistični oficirji in morilci. Za vse druge je bila predvidena osvoboditev ali celo uvrstitev v partizanske delavske bataljone, kjer naj bi imeli vse časti, a tudi pravice in dolžnosti partizanov.

Določila vrhovnega plenuma OF in kočevskega sodišča sta bila torej prva v Evropi, ki sta določala in obsojala zavestnega zločina narodne izdaje.

Določila vrhovnega plenuma OF so anticipacija nekoliko kasnejše načelne moskovske izjave treh zaveznikov: zunanjih ministrov o vojnih zločincih in fašističnih kolaboracionistih. Prvič je bila med vojno v Evropi poudarjena

osebna odgovornost za narodno izdajo in odvzeta krivcem sleherna možnost valiti krivdo na druge; v kočevskem primeru torej klerikom sklicevati se na škofa ali papeža, plavogardističnim oficirjem na vojaško disciplino in političnim organizatorjem na strankino disciplino in na to ali ono ideologijo.

Seveda je že uvrstitev z okupatorjevim orožjem in z okupatorjevo pomočjo v vrste izdajalskih vojaških formacij, pomenila kljub dokazani zapeljivosti svojevrstno izdajalsko in nepošteno dejanje. Ti zapeljani izdajalci so sestavljali nujne verižne člene v izdajalskih formacijah, pa naj so bili samo kuharji, sanitetci ali mulovodci itd. Vsekakor so bili potencialni morilci in obstajala je nevarnost recidive, saj bi brez dokazane krivde izpuščen mulovodec lahko znova stopil v belogardistične vrste ali celo napredoval do pomočnika puškomitraljezca. Seveda vseh na Turjaku in v Grčaricah ujetih belih in plavih gardistov (okrog 1200) ni bilo mogoče postaviti pred sodišče v Kočevju in so jih večino izpustili že prej. Toda skoraj vse smo ponovno srečali med domobranci, a tudi za domobrance sta bili med vojno izdani vsaj dve uradni amnestiji.

Na jesen 1942 je v več predelih naše domovine in tudi v ljubljanski pokrajini res obstajala nevarnost državljske vojne. Kamorkoli si po veliki italijanski ofenzivi 1942 leta pogledal ponoči, so se okrog cerkvic in farovžev, šol, gasilskih domov pa tudi večjih hiš trdnjejši kmetov svetile luči. To so bile belogardistične postojanke vaških straž, ki so obetale našim enotam težje premikanje in izolacijo prehranjevalnih baz, ki so bile predvsem na kmetijah, torej po vaseh. Čeprav prve vaške straže niso bile preveč aktivne so postopoma, na ukaz svojih italijanskih gospodarjev morale svojo dejavnost povečati (nočne zasede, samostojni napadi na partizanske patrle, sodelovanje v okviru italijanskih hajk itd.). Nevarnost za aktiviste, ki so morali obvladovati vse teren in ljudem nesprestanu govoriti o ciljih narodnoosvobodilnega boja in o narodni izdaji, je postajala vse večja. Vaške straže so kmalu spoznale nevarnost aktivističnega dela in začele se neusmiljeno lov in pobijanje terencev.

Ne bi bilo čudno, če bi partizani pri nas in drugod začeli gledati na te prve izdajalske formacije kot na sovražnika št. 1. Tako bi se lahko začela prava državljanska vojna, ki bi varovala »mirno« okupacijo pravega sovražnika. Vendar se to ni zgodilo. V znamenitem Titovem članku iz leta 1942 je zelo jasno povedano, da je pravi sovražnik le okupator in da narodni izdajalci vseh vrst in oblik z njim stoje in z njim tudi padejo.

Resnica se je izpolnila dvakrat, ob kapitulaciji Italije in ob koncu vojne. Italijani so, rešujoč svojo kožo, prepustili belo in plavo gardo njemu usodi. Konec vojne so izdajalce zapustili tudi Nemci, ki so bežali pred jugoslovansko armado. Slabe izkušnje so izdajalce prisilile k »častnemu« in začasnemu umiku na Koroško, od koder naj bi se, kar so obljubljali še na begu, junško vrnili. A niso mogli držati besede. K temu so pripomogli tudi naši zahodni vojni zavezniki.

II.

Najmanj ugodno za razvoj narodne izdajstva je bilo na Stajerskem pod šefom civilne uprave Überreithnerjem. Tod poznamo le raztrgance (Gegebenanden), od policije (gestapa) plačane barabe in nekaj skrivačev (mor-da Revsova banda), vsi pa so bili brez »ideologije«. Zaradi bližajoče se vzhodne fronte so Nemci kasneje legalizirali Zmagoslavove četnike. Odločno pa so štajersko-avstrijski okupatorji odklanjali poskuse ljubljanskega domobranstva, da bi se kakorkoli že, vsaj s svojim časopisjem, nastanili na njihovem območju. Čeprav so ljubljanski domobranci služili Hitlerju, saj so mu celo prisegli, se je zdel avstrijskim okupatorjem poskus vdora teh vse prej kot »National-Slovenen« nevaren. Okupatorji so menili, da je njihovo slovensko okupacijsko območje »so deutsch, wie es war früher«, kot je želel tudi Hitler. Zato še danes nekdanji okupatorji (če so še živi) ali njihovi potomci ali ljudje ki so »vstih misli« govorijo in pišejo: Marburg, Cilli, Bachern Gebirge in podobno. Kaj se za tem skriva, ni težko uganiti.

Drugače je bilo na Gorenjskem (okupacijsko območje Unterkärnten, kasneje Oberkärnten) pod šefom civilne uprave Kutschera-Rainer. Tod se je bela garda širila z druge strani demarkacijske črte med Italijo in Nemčijo ležečih Polhogorjskih Dolomitov. Kasneje je nastalo gorenjsko domobranstvo, ki je bilo popolnoma v rokah gestapa. Niso smeli imeti legalnih zvez z ljubljanskimi domobranci, imeli pa so lahko svoje kurate, ki pa so dušebrižniške posle lahko opravljali le v zaprti cerkvi in samo za te domobrance. Če so bili navzoči tudi civilisti, so se morali kurati držati navodil celovškega škofijskega ordinariata (bogoslужbe z nemško pridigo in pesmimi).

Ker kljub intenzivni »idejni« vzgoji (imeli so svojega kulturnega referenta, tisk, smeli so uvažati ljubljanske časopise) niso mogli prepričati sebe, še manj pa Gorenjcev, o pravosti svoje poti (saj jih je vodil gestapo), so za čas, ki naj bi prišel, vzgajali v svojih vrstah precej močno ilegalo. Račun je bil preprost: prej kot Rusi bodo na Gorenjsko prišli Angloamerikanci. Tem so hoteli predstaviti kot borca za svobodo ilegale, legalce pa žrtvovali. Kdor ne pozna ekstremnega slovenskega klerikalizma, ne more vedeti, da se je med gorenjskim domobranstvom ves čas bil neizprosen boj (brez gestapa) za zmago med

»zmernejšimi« Stražarji in neizprosnimi ledenomrzlimi pokvarjenci Mladci. Kaže, da so nazadnje zmagali Mladci, kar bi za legalo gorenjskih domobrancev ob prihodu Angloamerikancev pomenilo gotovo smrt. Pred smrtjo bi jih verjetno še spovedali, a rekli bi jim isto, kot je rekel mladčevski belogardistični kurat na smrt obsojeni aktivisti: Dušo ti še lahko rešim, telesa pa ne! Kakšna dobrota!

Na Gorenjskem se ni moglo udati četništvo, ker je bilo za Stražarje in Mladce preliberalno. Tudi na Gorenjskem so nekaj časa strašili raztrganci.

Na Primorskem, v preizkušeni čelji slovenske narodne zavesti narodnih izdajalcev-domočinov ni bilo, zato so jih uvažali od drugod. Poskusi uvažanja plavogardizma čez Dolomite se tudi s pomočjo tujih agentov niso obnesli, kot se niso obnesli poskusi snovanja nekaterih belogardističnih jeder. Šele SS Gruppenführer Globocnik je začel uvažati večje kontingente domobrancev iz ljubljanske pokrajine, ki naj bi se iz dveh oporišč — Trsta na tem mestu ne moremo omenjati — iz Postojne in Gorice kot slovenski narodni varnostni zbor širili po Primorskem.

Tudi ti primorski domobranci niso smeli imeti legalnih zvez z ljubljano, imeli pa so svojega slovenskega komandanta, kolikor je seveda to dopuščal Globocnik, kajti njemu so bili povsem podrejeni. Imeli so svojo »ideologijo«, a kljub temu jih ljudje niso marali, kar so povsod občutili. Niso bili samo importirani »Kranjci«, temveč predvsem in v prvi vrsti izdajalci. Nikjer slovenski izdajalci iz ust prebivalstva niso tolikokrat slišali resnice o sebi kot prav na Primorskem. Tudi poskusi njihovega kulturnega udejstvovanja niso imeli nobene uspeha, čeprav se je — v »ideološkem« pogledu — za to zelo trudilo njihovo oporišče v Gorici. Težave so jim delali seveda tudi Nemci. Brez njihovega dovoljenja se niso smeli ponášati s staro slovensko zastavo, kajti duce je bil še živ.

Ne begu pred prodirajočo jugoslovansko armado so v letih 1944/1945 iskali na Primorskem zavetje tudi četniki. Medtem ko slovenski primorski ilegalni četniški odred ni imel pomena, so četniki z juga, ki so se poskušali iz oporišč okrog Ilirske Bistrice širiti predvsem po južni Primorski, izpustili nevarnost. Sodelovali so z Nemci v ofenzivi proti 9. korpusu in na nemški ukaz naj bi zavrnili celo desno krilo prodirajoče IV. jugoslovanske armade proti Trstu. Seveda zaman.

Kako se je razvijala izdaja v ljubljanski pokrajini, nam natančno opisuje Sajetova knjiga. Po kapitulaciji Italije so Nemci dvignili na štít nekdanjega ljubljanskega župana generala Rupnika, zbirati pa so začeli tudi belogardiste, ki so ušli turjaški katastrofi in se z Golega prebili v Ljubljano, in tiste, ki jih je pripeljal v Zameško eden od belogardističnih komandantov, Rupnikov sin Vuk. Tako je bela garda obdržala kontinuiteto oborožene slovenske izdaje v ljubljanski pokrajini in dala jedro bodočemu slovenskemu domobranstvu, kar je privedlo do prvih napetosti med klerikalc in liberalci. (Kljub temu, da je tudi njim šlo za nohte, niso opustili stare navedbe slovenskih meščanskih strank, prepiranja, intrigriranja in prilizovanja, drug drugega pa so tudi pridno tožili in izdajali Nemcem).

Oprava imamov z več vrst narodnih izdajalcev. Prvi je bil general Rupnik, ki bi utegnil soditi celo v posebno kategorijo evropskih kvizlingov. Ne jasno je še, kje se je nalezal Ljotičevih idej in jih poskušal z gesli kot narod domovina, bog prikrejati domobranci in slovenskim razmeram. Privatno ni zaupal ne belim ne plavim voditeljem, Nemce je imel za legalno oblast, najbolj pa se je naslanjal na klerikalne Stražarje, v katerih je videl prihodnost. Domobranci je imel za svojo ustanovo, čeprav mu Nemci niso nikdar prepustili poveljstva nad njimi, temveč le domobranskemu organizacijskemu štabu; proti koncu vojne so mu dali naslov inspektor. V ljubljanski pokrajini z minimalno avtonomijo je opravljal dolžnost šefa pokrajinske uprave, a je bil povsem odvisen od nemških beraterjev, ti pa od Rainerja.

Na koncu so ga zapustili vsi, še na begu pa je bil prepričan, da je od Rainerja le izsilil priključitev Gorenjske k ljubljanski pokrajini. Zato naj bi se mogel uresničiti njegov načrt — organizirati odstop domobrancev — kje na Pokljuki, ni pa vedel proti komu, ker je ob prodoru jugoslovanske armade proti Trstu spoznal, da so Nemci vojno izgubili.

Slovensko domobranstvo je raslo počasi. Vzrok za to je bila pač mestoheroj Ljubljana, ki v sodelovanje s smrtnim sovražnikom slovenskega naroda seveda ni šla. Nekaj gnoja, izvržkov, predvsem pa najbolj žalostnih in naglunskih oportunistov in tem podobnih strategov-gobcev, je bilo tudi v herojskem mestu. Vzrok počasne rasti so bili tudi hudi boji med klerikali in liberalci za oblast nad domobranci in kako legalizirati četniško ilegalo v domobranstvu, vtem ko se je četniška legala kot nepomembna klatila po terenu. Tudi SS Gruppenführer Rösener si ni bil na jasem, kako naj ga organizira. Prvotni namen ustanovitve ko slovensko SS divizijo (kot je bila, na primer SS divizija Handžar v Bosni) je kmalu opustil kot tudi misel, naj bi bila to nekakšna višje organizirana policija. Po več reorganizacijah je izobilkoval domobranske bataljone in razne teritorialne enote, od katerih so kaj pomenili le bataljoni. To je dobro vedel tudi Rösener, in ker domobranci ni zaupal, ni nikdar dovolil ustanavljanja višjih samostojnih enot, bataljone pa je organizacijsko podredil avstrijskim policijskim oficirjem, tako da je bil slovenski komandant bataljona samo figura.

Za tragični konec slovenskega domobranstva nosijo krivdo slovenski iniciatorji in pomagači pri nesrečni domobranci prisihi na Hitlerjevo rojstni dan 1944. Naj so to že takrat in še kasneje v emigraciji poskušali opravičevati teologi, juristi in politiki, nikdar tega niso mogli opravičiti. Pri-

Leon Rupnik, škof dr. Gregorij Rožman in generalni poročnik SS Erwin Rösener na domobranci paradi 12. decembra 1943

1917 Generalstabsmajor Leo Rupnik

1937 Divizijski General Lav Rupnik

1942 Il-Fodesta Leone Rupnik

1943 Präsident der Provinzialverwaltung Leo Rupnik

IZ FOTOGRAFSKEGA ALBUMA GOSP. GENERALA RUPNIKA

PRIOGA SLOVENSKEGA POROČNOSTI RUPNIKA

Tako je karikatist v Slovenskem poročstvu 1943 leta izrisal razvojno pot Leona Rupnika

go niso mogli zatajiti — saj je bila javna — in to je bilo za Nemce dovolj. Več kot gotovo je, da v njeno stodoletno iskrenost niso verjeli. A to jih je tako malo brigalo kot to, ali je bila domobranska prisega res »bogu dana beseda« ali ne.

Razgibano je bilo tudi ilegalno delovanje slovenskih politikov, če odštejemo tiste, ki so kakorkoli že zbežali v inozemstvo, in tiste, ki so jih Nemci in Ljotičevci vedno bolj izrivali iz legalnega delovanja pri pokrajinski upravi. V bistvu naj bi bil pod nemško okupacijo nastali narodni odbor nadaljevalje ilegalne slovenske zveze pod italijansko okupacijo, torej neke vrste koalicijski zastopniki treh tradicionalnih slovenskih političnih tablorov: klerikalnega, liberalnega in socialističnega.

V tem narodnem odboru se dolgo niso mogli zediniti za število vodilnih mest. Končno so najmočnejši, klerikalci, le popustili, mnogo šibkejšim liberalcem v razmerju 7:6. Razprave o programu narodnega odbora so končno izobilkovali šele 29. oktobra 1944. »Podkrepljena« je bil z ilegalnimi podpisi 300, iz vseh vetrov zbranih nekdanjih večjih ali manjših zastopnikov slovenske malomeščanske smetane, takrat bivačih v Ljubljani.

Med prvimi podpisniki ni manjkalo Andreja, ljubljanski škof dr. Gregorij Rožman. (Psevdonime tega dokumenta, ki je shranjen v Ljubljani, bo treba razvozlati. Naj pride v zgodovino vse, kar je v takratni Ljubljani četudi samo »trepetalo na napačno stran«.) Program je na temelju »etične« samobitnosti slovenskega naroda in na temelju narodnega načela zahteval združeno Slovenijo (geografsko, gospodarsko, prometno in strateško zaokroženo ozemlje); federativno, na demokratični podlagi in socialno urejeno kraljevino Jugoslavijo pod Karadjor djevič; v tej federaciji naj imajo narodne države kot sestavni deli »vse stvarno področje, da bo izvrševala

osrednja zvezna oblast le tiste naloge in imela le tiste prerogative, ki so z zvezno ustavo izrecno priznane in izzete iz pristojnosti oblasti narodnih držav ali ne.

Program so objavili javno šele 3. maja 1945 na slavnostnem zasedanju narodnega odbora na Taboru v Ljubljani, kjer je »slovenski parlament« postavil »slovensko vladno kot začasni najvišji upravni organ za območje narodne države Slovenije«. To dejanje bi se za narodne izdajalce lahko prav kmalu slabo končalo, a se je malo kasneje končalo še slabše, v emigraciji. Rösener je bil še močan in je Taborjane iskal. Rešila so jih ilegalna stanovanja, nekatere tudi te lovalne spretnosti, ki so se jih naučili še pri Orlih, pa tudi hinavsko direktno ali indirektno valjenje krivde le na Rupnika. Rupnika so že pred tem kot grešnega kozla pognali od domobranstva, ki je že — vsaj tako so govorili na Taboru — priseglo kralju in domovini. (Kdaj, ne vem.)

Ilegalna stanovanja so jim bila potrebna. Skrivali so se morali pred Stražarji, pred Mladci, pred mladčevsko obveščevalno službo in pred obveščevalno službo »kraljeve jugoslovanske vojske v domovini«. Prva bi jih neusmiljeno predala gestapu, druga pa po vsej verjetnosti ubila, če bi se zdeli »Dražinemu konceptu« nevarni. Mislim — žal še ne morem dokazati — da je treba začeti iskati sledove »črne roke« prav pri tej organizaciji.

Korenine vseh teh izdaj imajo vse-kakor razredni značaj, katerega osnova je zapletena preprejena z gospodarskimi in najrazličnejšimi ideološkimi silnicami ter najrazličnejšimi poudarki splošnih naravnih in prirodnih ljudih tudi »nacionalističnih« etičnih načel. Izdajalci domovine kaže slabo, njegov zločin mu lahko odpusti samo domovina, seveda, če je tega vredni!

ODOBJKA

V NABREŽINI V ORGANIZACIJI ZŠSDI

Šest ženskih ekip iz treh dežel
v boju za «Pokal prijateljstva»

Drevi bodo na sporedu tri tekme, ostale tri pa jutri

Danes in jutri imamo možnost si ogledati enega najboljših kakovostnih ženskih odbojarskih turnirjev pri nas. Kot je znano bo v Nabrežini letošnji sklopni turnir za 9. «Pokal prijateljstva», katerega organizira ZŠSDI. Poleg Bora in Brega bomo videli pri delu še večkratne slovenske prvakine od ravnega slovenskega fužinarja, slovenskega ligaša Ljubljano ter zastopnika hrvaškega dela Istre Rijeko in Poreč, ki prav tako igra v hrvaški ligi. Izločilni skupini sta bili izrežani v v nedeljo na Reki in sta naslednji:

PRVA: Bora, Ljubljana in Poreč.
DRUGA: Breg, Rijeka in Fužinar.

V prvi skupini je nedvomno velik favorit za finalista Poreč, ki ima po nekaj letih presledka spet odlično šestorko. Vsaj na papirju pa imata enake možnosti Bor in Ljubljana. V drugi skupini se bo bil izredno ogorčen boj za drugega finalista med Rijeko in Fužinarjem. Vsaj na papirju Breg ne bi smel biti enakovreden nasprotnik ostalih tekmecev. Sam turnir v Nabrežini ne bo tako «natrpan» kot na Reki, ko je bilo potrebno v enem popoldnevu odigrati nič manj kot sedem tekem. Drevi bodo na sporedu tri tekme in jutri tri. Zadnja, izločilna tekma bi se morala pričeti najkasneje ob 11.30. Urnik tekem res ni bil naklonjen Fužinarju, ki bo igral samo v nedeljo popoldan in je zjutraj najbolj važno igrišče drevi kar dvakrat in po njihova usoda na prejšnjem. Glede na časovni razpon se naši ekipi ne moreta pritoževati, saj bosta kot prvi pričeli in zadnji končali izločilni tekmi.

G. F.

JUTRI POPOLDNE
Openci med seboj

Po dolgih letih bodo Openci ponovno zaigrali nogomet. Igra, ki je pri nas najbolj priljubljena, ne naj

NOGOMET

Juventina se bo v Zagreju potegovala za dragocene točke

Rusija (Primorje) se bori za naslov najboljšega strelca svoje skupine

2. AMATERSKA LIGA

V jutrišnjem predzadnjem kolu prvenstva bodo vse naše enajsterice igrale v gosteh.

Zarja bo igrala proti ekipi Stock, ki si je prejšnjo nedeljo matematično zagotovila prestop v višjo ligo. Čeprav ima Zarja malo možnosti za osvoboditev točk, Bazarovi gotovo ne bodo vrhili puške v koruzo, ker si morajo za matematični obstanek v ligi zagotoviti še eno točko. Res je, da prihodnjo nedeljo bodo igrali z zadnjevršeno Giarizole, vendar če bi jim že jutri uspelo priti do te točke, bi v zadnjem kolu igrali bolj sproščeno.

Primorje gre v goste k Costalungu, ki kateri trenira bivši trener Primorja Pescatori. «Rdeče-rumeni» ne mislijo igrati podrejene vloge, predvsem ne napadalec Rustija, ki s 13 zadetki zaostaja le za en gol za najboljšim strelcem skupine Privilegijem (Stock). Celotna ekipa Primorja bo zato jutri igrala za Rustijo. Tu bi se omenili, da je trener Primorja Barbani napovedal svoj odstop po končanem prvenstvu. Širijo se govorice, da bo po vsej verjetnosti prevzel vodstvo članske ekipe bivši nogometaš Verginella. Za kondicijsko pripravo bi moral skrbeti prof. Ivan Peterlin.

V Zagreju se bodo morali Standerzi pošteno potruditi. Pozabiti ne smemo, da domačini še vedno računajo na častno uvrstitev in je razumljivo, da Sagra do starta na zmago Poraz v Zagreju bi spravljal Juventino v nevarne vode.

Cilj Vesne proti Libertasu je obdržati nepremagljivost, ki traja že trinaest nedelj zaporedoma. Tudi naloga Vesne ne bo lahka, čeprav Tržačani v zadnjih treh nastopih niso povsem zadovoljni.

V ostalih tekmah predvidevamo remi med Portualejem in S. Anno, delitve točk med Duinom in Edero, zmago Campanell nad Iszonom in celotni izkupiček za Flaminio v dvo-boju s skromnim Giarizole.

TURNIR «N. CORRENTE»

Jutri bodo odigrali prvo povratno kolo tega turnirja, kjer je prišla na dan utrujenost v vrstah mnogih ekip. Po zmagi nad S. Vitom gredo Brežani v goste k Zaulam.

Zanimiv se obeta derbi med Gajo in Unionom, v katerem so gajevci favoriti.

ŽENSKI NOGOMET
(Deželna B liga)

V nedeljo bodo na nogometna igrišča stopile tudi ženske. Jutri se bo namreč začelo deželno prvenstvo B lige ženskega nogometa, v katerem nastopata tudi Vesna in Primorje, nato pa še Radici iz Trsta, Rivgana

de, še podpornikov na Opčinah in domačega nogometnega kluba še ni.

V nedeljo popoldan ob 16. uri bosta končno stopili na nogometno igrišče v Repnu dve openski postavi. Ugled bodo branili mladi in stari na hitro navdušeni nogometaši.

Ugibanja o rezultatu belijo glave odgovornim, zanimivo pa bo vsekar gledati starejšo generacijo, ki nima kondicije, vendar vsaj na Opčinah skoraj brez vsake nogometne tradicije.

Pričakuje se velik obisk gledalcev! k. b.

BUDIMPEŠTA, 9. — V nogometni tekmi predolimpijskega turnirja je Madžarska premagala Bolgarijo z 2:0. Gola sta dala Fazekas in Kozma.

CANTU', 9. — V mednarodnem košarkarskem srečanju v Cantuju je Forst odpravil ameriško moštvo All Stars s 128:121.

ANCONA, 9. — Na mednarodnem ženskem mladinskem odbojarskem turnirju v Anconi je Italija premagala Nizozemsko s 3:1.

OLIMPIJSKE IGRE
V GARMISCH PARTENKIRCHNU
UMRL JE BRUNDAGE

BONN, 9. — Včeraj je v Garmisch Partenkirchnu umrl bivši dolgoletni predsednik mednarodnega olimpijskega odbora Amerikanec Avery Brundage. Zadel ga je srčna kap. Star je bil 88 let. Mednarodnemu olimpijskemu odboru je predsedoval od leta 1952 do 1972.

NOGOMET
TNZ Nova Gorica — ZŠSDI

V četrtak so se pomerili v Mirnu med seboj mladi nogometaši TNZ Nova Gorica in ZŠSDI. Novogoriški nogometaši so zmagali v obeh konkurencah in sicer med naraščalniki s 3:0, med mladinci pa s 3:2.

Podrobneje poročilo o teh srečanjih bomo priobčili jutri.

ANCONA, 9. — Na mednarodnem ženskem mladinskem odbojarskem turnirju v Anconi je Italija premagala Nizozemsko s 3:1.

CANTU', 9. — V mednarodnem košarkarskem srečanju v Cantuju je Forst odpravil ameriško moštvo All Stars s 128:121.

ANCONA, 9. — Na mednarodnem ženskem mladinskem odbojarskem turnirju v Anconi je Italija premagala Nizozemsko s 3:1.

CANTU', 9. — V mednarodnem košarkarskem srečanju v Cantuju je Forst odpravil ameriško moštvo All Stars s 128:121.

ANCONA, 9. — Na mednarodnem ženskem mladinskem odbojarskem turnirju v Anconi je Italija premagala Nizozemsko s 3:1.

CANTU', 9. — V mednarodnem košarkarskem srečanju v Cantuju je Forst odpravil ameriško moštvo All Stars s 128:121.

ANCONA, 9. — Na mednarodnem ženskem mladinskem odbojarskem turnirju v Anconi je Italija premagala Nizozemsko s 3:1.

CANTU', 9. — V mednarodnem košarkarskem srečanju v Cantuju je Forst odpravil ameriško moštvo All Stars s 128:121.

ANCONA, 9. — Na mednarodnem ženskem mladinskem odbojarskem turnirju v Anconi je Italija premagala Nizozemsko s 3:1.

CANTU', 9. — V mednarodnem košarkarskem srečanju v Cantuju je Forst odpravil ameriško moštvo All Stars s 128:121.

ANCONA, 9. — Na mednarodnem ženskem mladinskem odbojarskem turnirju v Anconi je Italija premagala Nizozemsko s 3:1.

CANTU', 9. — V mednarodnem košarkarskem srečanju v Cantuju je Forst odpravil ameriško moštvo All Stars s 128:121.

ANCONA, 9. — Na mednarodnem ženskem mladinskem odbojarskem turnirju v Anconi je Italija premagala Nizozemsko s 3:1.

CANTU', 9. — V mednarodnem košarkarskem srečanju v Cantuju je Forst odpravil ameriško moštvo All Stars s 128:121.

ANCONA, 9. — Na mednarodnem ženskem mladinskem odbojarskem turnirju v Anconi je Italija premagala Nizozemsko s 3:1.

CANTU', 9. — V mednarodnem košarkarskem srečanju v Cantuju je Forst odpravil ameriško moštvo All Stars s 128:121.

ANCONA, 9. — Na mednarodnem ženskem mladinskem odbojarskem turnirju v Anconi je Italija premagala Nizozemsko s 3:1.

CANTU', 9. — V mednarodnem košarkarskem srečanju v Cantuju je Forst odpravil ameriško moštvo All Stars s 128:121.

ANCONA, 9. — Na mednarodnem ženskem mladinskem odbojarskem turnirju v Anconi je Italija premagala Nizozemsko s 3:1.

CANTU', 9. — V mednarodnem košarkarskem srečanju v Cantuju je Forst odpravil ameriško moštvo All Stars s 128:121.

ANCONA, 9. — Na mednarodnem ženskem mladinskem odbojarskem turnirju v Anconi je Italija premagala Nizozemsko s 3:1.

CANTU', 9. — V mednarodnem košarkarskem srečanju v Cantuju je Forst odpravil ameriško moštvo All Stars s 128:121.

ANCONA, 9. — Na mednarodnem ženskem mladinskem odbojarskem turnirju v Anconi je Italija premagala Nizozemsko s 3:1.

CANTU', 9. — V mednarodnem košarkarskem srečanju v Cantuju je Forst odpravil ameriško moštvo All Stars s 128:121.

ANCONA, 9. — Na mednarodnem ženskem mladinskem odbojarskem turnirju v Anconi je Italija premagala Nizozemsko s 3:1.

CANTU', 9. — V mednarodnem košarkarskem srečanju v Cantuju je Forst odpravil ameriško moštvo All Stars s 128:121.

ANCONA, 9. — Na mednarodnem ženskem mladinskem odbojarskem turnirju v Anconi je Italija premagala Nizozemsko s 3:1.

CANTU', 9. — V mednarodnem košarkarskem srečanju v Cantuju je Forst odpravil ameriško moštvo All Stars s 128:121.

ANCONA, 9. — Na mednarodnem ženskem mladinskem odbojarskem turnirju v Anconi je Italija premagala Nizozemsko s 3:1.

CANTU', 9. — V mednarodnem košarkarskem srečanju v Cantuju je Forst odpravil ameriško moštvo All Stars s 128:121.

ANCONA, 9. — Na mednarodnem ženskem mladinskem odbojarskem turnirju v Anconi je Italija premagala Nizozemsko s 3:1.

CANTU', 9. — V mednarodnem košarkarskem srečanju v Cantuju je Forst odpravil ameriško moštvo All Stars s 128:121.

ANCONA, 9. — Na mednarodnem ženskem mladinskem odbojarskem turnirju v Anconi je Italija premagala Nizozemsko s 3:1.

CANTU', 9. — V mednarodnem košarkarskem srečanju v Cantuju je Forst odpravil ameriško moštvo All Stars s 128:121.

ANCONA, 9. — Na mednarodnem ženskem mladinskem odbojarskem turnirju v Anconi je Italija premagala Nizozemsko s 3:1.

CANTU', 9. — V mednarodnem košarkarskem srečanju v Cantuju je Forst odpravil ameriško moštvo All Stars s 128:121.

ANCONA, 9. — Na mednarodnem ženskem mladinskem odbojarskem turnirju v Anconi je Italija premagala Nizozemsko s 3:1.

CANTU', 9. — V mednarodnem košarkarskem srečanju v Cantuju je Forst odpravil ameriško moštvo All Stars s 128:121.

ANCONA, 9. — Na mednarodnem ženskem mladinskem odbojarskem turnirju v Anconi je Italija premagala Nizozemsko s 3:1.

CANTU', 9. — V mednarodnem košarkarskem srečanju v Cantuju je Forst odpravil ameriško moštvo All Stars s 128:121.

ANCONA, 9. — Na mednarodnem ženskem mladinskem odbojarskem turnirju v Anconi je Italija premagala Nizozemsko s 3:1.

CANTU', 9. — V mednarodnem košarkarskem srečanju v Cantuju je Forst odpravil ameriško moštvo All Stars s 128:121.

ANCONA, 9. — Na mednarodnem ženskem mladinskem odbojarskem turnirju v Anconi je Italija premagala Nizozemsko s 3:1.

CANTU', 9. — V mednarodnem košarkarskem srečanju v Cantuju je Forst odpravil ameriško moštvo All Stars s 128:121.

ANCONA, 9. — Na mednarodnem ženskem mladinskem odbojarskem turnirju v Anconi je Italija premagala Nizozemsko s 3:1.

CANTU', 9. — V mednarodnem košarkarskem srečanju v Cantuju je Forst odpravil ameriško moštvo All Stars s 128:121.

FRANCI STRLE

PARTIZANSKI VOLK SAMOTAR

52.

Nudila sta mu prvo pomoč ter ga odnesla v taborišče Vrhničanov. Od tod sta poslala pošto poveljstvu civilnega taborišča. Jakob Baraga-Ješo je takoj poveljstvu dostavil, ki so šli proti Grajševki in Cinkovcu iskat druga dva, za katera je Viktor domneval, da sta padla. Truplo enega so našli kmalu, truplo Ivana Petriča-Božarja pa šele drugo jutro.

Hudo ranjenega Ljotze Matevžiča, ki je bil tudi doma z Vrhniške, so Viktor in njegovi tovariši odnesli v bolnišnico, kjer je prav kmalu okrevalec. Odšel je v brigado in pozneje padel nekje na Dolenjskem.

Povračilo za zločin na Cinkovcu so bili dobili takoj drugi dan. Po spopadu 3. bataljona Tomšičev in dveh čet Notranjskega odreda v zasedi nad Perkuzum pri Grahovem z italijansko zavarovalno kolono, do katerega je prišlo 12. aprila 1943, so bili beli s Pudo in Nove vasi poslani na cesto h Križni jami, da partizanom onemogočijo umik proti Pogaci. Tu pa so prišli pod udar partizanskega jurša, ki sta ga povedla Stanko Semič-Daki in Ivan Kovačič-Efenka in ki je bil za belogardiste nekaj povsem neznanega. Razbežali so se kakor miši. Na begu so izgubili veliko vojaške opreme, več pušk in en puškomitraljez.

Še hujski udarec so doživeli med hajko, ki so jo proti

3. bataljonu Tomšičev priredili dober teden pozneje. 21. aprila 1943 se je bataljon nameraval izvit iz obkolitve in oditi na Mokro. Cesto med Starim trgov in Babnim poljem je prekorajčil pri Jermendolu. Tu pa je zašel v njegovo zasedo italijanski oklepni avto, na katerem se je peljal tudi komandant belogardistične posadke iz Pudo. Italijani so o tem spopadu poročali, češ da so utrpeli enega mrtvega in dva ranjena. Največji uspeh tomšičevcev je bil v tem, ker so s strelom v koleno hudo ranili komandanta pudobskih belogardistov Janeza Kralja, ki ga poslej ni bilo več v dolino in je ostal trajno pobabljen. Beli iz postojanke v Pudo po poslednji niso bili več sposobni za napadalno delovanje, v njihovih vrstah se je začel razkroj.

Ves čas, odkar so si Vrhničani uredili taborišče blizu Otrobovca, je Viktor Kraševce hodil oprezovat okoli italijanskih vojašnic v Leskovo dolino, na Mašun in dalje na ono stran bivše državne meje. Hodil je tudi k italijanskim postojankam v Prezidu. Med Prezidom in Čabrom je večkrat streljal v izolatorije na telefonski napeljav ali pa v žice ter tako prekinjal telefonske zveze. Odhajal je zelo zgodaj, še po temni, vračal se je sredi dneva ali celo zvečer. Njegovi obhodi so bili predvsem obveščevalnega značaja. Iz dnevnika Franca Levca je razvidno, da so se tako terenci kot tudi poveljstvo civilnega taborišča redno obračali do Vrhničanov za podatke o sovražnikih in njihovih namerah. Glede tega je bil Viktor vedno na tekočem.

Na obhode po gozdu pa je Viktor hodil tudi zaradi preskrbovanja z divjačino. V taborišču Vrhničanov ni nikoli manjkalo mesa. Tu so ga dobivali tako tovariši iz partizanske bolnišnice kot tudi družine iz civilnega taborišča. O tem govorijo zlasti beležke Franca Levca-Boga, še več pa je ustnih pričevanj.

Rezka Razdrihova je s svojimi tremi otroki odšla s civilnega taborišča proti Kočevski 4. aprila 1943. Isto pot

ODOBJKA

DREVI V GORICI

Lepa priložnost
za Dom v 1. MD

Olympia v Vidmu - Goričanke v 1. ŽD pri Nabrežinkah

1. MOŠKA DIVIZIJA

V šestnajstem kolu 1. moške divizije bo drevi goriški Dom gostil ekipo ASFJR iz Čedad.

Tudi ekipa ASFJR se bori za rešitev, saj zaseda na lestvici osmo mesto. Iz 1. moške divizije namreč letos izpadejo kar štiri moštva. Zato bo naloga domovcev drevi težka.

Tekma Dom - ASFJR bo drevi ob 20.30 v telovadnici Stella Matutina v Gorici, Ul. Nizza 38.

Za to tekmo so bili sklicani vsi igralci Doma, ki se bodo morali zbrati ob 19.45 pred zgoraj omenjeno telovadnico.

Druga goriška ekipa, Olympia, pa bo drevi gostovala v Vidmu, kjer se bo spoprijela z nevarnim PAV Despar.

Po tem kar smo lahko videli pri PAV Desparju prejšnjo soboto v Gorici, ko je igral z Domom, bi morala po našem mnenju, Olympia imeti danes lahko nalogo. Toda «plavi» ne smejo podcenjevati Vidmčanov, saj so ti zmogli vsakovrstnih podvigov. Tekma PAV Despar - Olympia bo drevi ob 20.45 v telovadnici na Largo Ospedale Vecchio v Vidmu.

I. K.

NOGOMET

MLADINSKE LIGE

Mladinsko prvenstvo
še vedno ni ustaljeno

Zapleti v začetniškem prvenstvu

1. ŽENSKA DIVIZIJA

Tudi prvenstva v tej ligi se nagibajo h koncu. Danes in jutri bodo odigrali šestnajsto kolo. Po nepričakovnem (in verjetno usodnem) porazu z Julio bo Sokol sprejel drevi v goste poprečni AGI iz Gorice. V petnajstih nastopih je AGI zmagal samo štirikrat in nocoj ne bo zmogel prekrizati računov Nabrežinkam. Izid zaostale tekme med Julio in Sokolom je več kot dobro opozorilo.

MLADINCI

Mladinsko prvenstvo se nagiba proti koncu, vendar ni še dobilo dokončne podobe.

IZIDI NEDELJSKEGA KOLA

SKUPINA A

CM - Costalunga 3:0, Muggesana - Union 0:2 b.b., Giarizole - Inter SS n.o.

SKUPINA B

Edera - Barcola 2:1, Roianese - Jarja 2:1, Cremcaffè - Fortitudo 2:1.

LESTVICA

SKUPINA A

CM 11, Costalunga in Union 9, Giarizole 7, Inter SS 5 in Muggesana 4.

SKUPINA B

Edera 12, Cremcaffè 11, Roianese 10, Fortitudo 8, Jarja 4, Barcola 0.

ZACETNIKI

Začetniško prvenstvo se je prejšnjo nedeljo zaključilo. Vendar so nastale komplikacije glede tekme med Giarizolami in Esperio Pio XII. Nogometna zveza je odločila o zmago Esperii (2:0 brez t. b.) in Giarizole so se pritožile.

IZIDI NEDELJSKEGA KOLA

Montuza - Giarizole 1:1, Esperia Pio XII - Libertas Rocol 4:1, Zaula - CGS 1:0.

TRENTUTNA LESTVICA

Esperia Pio XII 8 (6), Zaula 7, Montuza 7, Giarizole 4 (5), Libertas Rocol 2, CGS 1.

NARASČAJNIKI

Po nedeljskih srečanjih je stanje na vrhu lestvice skupine A sledeče: prva je Opicina Supercaffè, s točko zaostanka pa ji sledita Vesna in Libertas Rocol A. Po zmagi Vesne nad Edero z 10:0 so se zopet poridili upi, da bo Vesna prestopila v finale. V skupini B si je Libertas Trst matematično zagotovil nastop v finalnem delu. Union, ki je začel prvenstvo s polno paro, je v odločilnih trenutkih popustil.

V skupini C vodijo Giarizole, ki so za razred boljši od vseh ostalih ekip. Na drugem mestu pa je ustaljen Breg. Plavi so si zagotovili prestop v finale tudi s posredno pomočjo Primorja, ki je prejšnjo nedeljo premagal najnevarnejšega tekmeča Brežanov, Cremcaffè.

IZIDI 4. 5.

SKUPINA A

Libertas Rocol - S. Giovanni 0:1, Fortitudo - Opicina Supercaffè 0:1, Triestina - Montuza 2:1, Vesna - Edera 10:0.

SKUPINA B

Rosandra - CGS n.o., Libertas Sv. Marko - Zaula 0:0, Chiabola - Union 0:4, De Macori - Domio 1:0.

SKUPINA C

Libertas Rocol B - Ponziana 3:1, Esperia Sv. Alojzij - Primorec 0:0.

DOMAČI ŠPORT

DANES

SOBOTA, 10. maja 1975

KOŠARKA

1. DIVIZIJA

18.00 v Gorici
Radici Arte — Kontovel

PRIJATELJSKA TEKMA

16.00 v Sežani
KK Sežana — Bor

ODOBJKA

1. ŽENSKA DIVIZIJA

20.30 v Trstu, telovadnica Morpurgo
Julia — Kontovel

20.30 v Trstu, stadion «1. maj»
Sloga — PAV Despar

19.30 v Nabrežini
Sokol — AGI Gorica

1. MOŠKA DIVIZIJA

20.30 v Gorici, Ul. Nizza 38
Dom — ASFJR

20.45 v Vidmu
PAV Despar — Olympia

9. POKAL PRIJATELJSTVA

20.30 v Nabrežini
Sodelujeta tudi Bor in Breg

3. MOŠKA DIVIZIJA

20.30 v Trstu, Sv. Sergij
S. Andrea — Kras

ATLETIKA

DEŽELNO TEKMOVANJE

14.30 v Gradišču
Nastopata tudi Bor in Adria

JUTRI

NEDELJA, 11. maja 1975

NOGOMET

2. AMATERSKA LIGA

10.30 v Trstu, Ul. R. Sanzio
Stock — Jarja

16.00 v Zagreju
Sagrado — Juventina

16.00 v Trstu, Sv. Sergij
Costalunga — Primorje

11.45 v Trstu, Ul. Flavio
Libertas — Vesna

TURNIR «N. CORRENTE»

10.30 v Zavrjah
Zaula — Breg

16.00 na Padričah
Gaja — Union

MLADINCI

(TURNIR «P. MINIUSI»)

8.00 v Trstu, Sv. Sergij
Union — CMM

13.30 v Trstu, Ul. Flavio
Edera — Jarja

NARASČAJNIKI

14.30 v Dolini
Rosandra — Union

12.45 na Opčinah
Ponziana — Primorec

ŽENSKI NOGOMET

DEŽELNA B LIGA

9.00 na Proseku
Radici — Primorje

13.30 v Krizu
Vesna — Cividale

ATLETIKA

DEŽELNO TEKMOVANJE

9.00 v Vidmu
Nastopajo tudi naraščajnice Bora

ODOBJKA

1. ŽENSKA DIVIZIJA

11.00 v Trstu, telovadnica Morpurgo
Inter — Bor

9. POKAL PRIJATELJSTVA

8.30 v Nabrežini
Nastopata tudi Bor in Breg (finale ob 15.00)

KOŠARKA

10.30 v Trstu, stadion «1. maj»
Bor A — Scogliettu

11.00 v Miljah
Edera — Polet

11.00 v Begljanu
Begliano — Bor B

TOTIP

1. — prvi 1

2. — prvi 2

3. — prvi 1 X

4. — prvi 2

5. — prvi X

6. — prvi 1 X

7. — prvi X 2 1

8. — prvi 1 1 X

9. — prvi X 2 1

10. — prvi 1 2

11. — prvi 2 1

Primorje - Cremcaffè 3:1, Giarizole - Muggesana 3:0.

LESTVICA

SKUPINA A

Opicina Supercaffè 20, Vesna in Libertas Rocol A 19, S. Giovanni 17, Fortitudo 13, Montuza 8, Aurisina 7, Edera 0.

SKUPINA B

Libertas Trst 21, CGS 19, De Macori 17, Libertas Sv. Marko in Rosandra 14, Zaula in Union 13, Domio 5, Chiabola 4.

SKUPINA C

Giarizole 20, Breg 19, Ponziana 16, Cremcaffè 13, Primorec 11, Esperia Sv. Alojzij 10, Muggesana 9, Primorje in Libertas Rocol B 8.

JOLO

NOGOMET

MLADINSKE LIGE

Mladinsko prvenstvo
še vedno ni ustaljeno

Zapleti v začetniškem prvenstvu

1. ŽENSKA DIVIZIJA

Tudi prvenstva v tej ligi se nagibajo h koncu. Danes in jutri bodo odigrali šestnajsto kolo. Po nepričakovnem (in verjetno usodnem) porazu z Julio bo Sokol sprejel drevi v goste poprečni AGI iz Gorice. V petnajstih nastopih je AGI zmagal samo štirikrat in nocoj ne bo zmogel prekrizati računov Nabrežinkam. Izid zaostale tekme med Julio in Sokolom je več kot dobro opozorilo.

MLADINCI

Mladinsko prvenstvo se nagiba proti koncu, vendar ni še dobilo dokončne podobe.

IZIDI NEDELJSKEGA KOLA

SKUPINA A

CM - Costalunga 3:0, Muggesana - Union 0:2 b.b., Giarizole - Inter SS n.o.

SKUPINA B

Edera - Barcola 2:1, Roianese - Jarja 2:1, Cremcaffè - Fortitudo 2:1.

LESTVICA

NEZASLIŠANA ODREDBA RIMSKEGA PREISKOVALNEGA SODNIKA BUOGA

Policija in karabinjerji preiskali sedeže organizacij PDUP in «Avanguardia operaia»

PDUP obtožuje sodnika, da se podreja Fanfanijevim navodilom in skuša blatiti ugled organizacij, ki sta se najostreje protivilili vladnemu zakonu o javnem redu

RIM, 9. — Na ukaz rimskega preiskovalnega sodnika Buoga so agenti političnega oddelka rimske kvesture, delnega protiterorističnega oddelka in karabinjerji preiskali nekaj sedežev levičarskih izvenparlamentarnih skupin «Avanguardia operaia» in PDUP. Obe skupini bosta predložili svoji kandidaturi listi v nekaterih občinah za prihodnje upravne volitve. Med drugimi so agenti preiskali stanovanje odgovorne urednika glasila «Avanguardia operaia» «Quotidiano dei lavoratori» Silveria Corvisierija, vodje šolske komisije PDUP Furia Morettija in voditeljev nekaterih rimskih sekcij obeh organizacij.

Sodnik je podpisal odredbe za hišne preiskave v okviru sodne preiskave proti levičarskim izvenparlamentarnim, ki se je začela z nasilnim izgonom ljudi iz ljudskih stanovanj februarja lani in januarja letos. Akcija policijskih sil je tedaj izkazala ostro reakcijo izgnanih stanovalcev, katerim se je pridružila tridesetstara levičarskih izvenparlamentarcev. Kaže, da so ti med spopadi vrgli nekaj molotkov proti agentom.

Med izgredi so policisti aretirali tri demonstrante, katerim pa niso mogli dokazati, da bi pripadali kakšni organizaciji izvenparlamentarni skupini. Le o enem, ki je bil pred dvema letoma vpleten v spopad z misivci, so imeli na kvesturi zelo medlo oznako «pripadnik revolucionarne levice». Kljub temu je sednik Buoga, ki je že pred dvema dnevnoma podpisal nalog za preiskavo na osrednjem sedežu «Avanguardia operaia», «odkril» nit, ki povezuje omenjene izgrede z levičarskimi organizacijama in naročil agentom, naj iščejo predvsem «peklenke stroje in orožje». Kot je bilo pričakovati niso našli ničesar, kljub temu pa se preiskava nadaljuje.

PDUP je v zvezi s policijsko akcijo izdal dopolnilno izredno sporočilo, v katerem obtožuje rimskega sodnika, da na osnovi neobstoječih in lažnih indicij gradi domnevo o načrtu nasilnih izpadov in mestne gverile. «V nalogu — nadaljuje dokument — ki ga je podpisal sodnik, ni niti najmanjšega elementa, ki bi opravičeval preiskavo, ki bi v vseh demokratičnih krogih ocenjujejo kot grobo in protikronično provokacijo. Kot sodnik Viola v Milanu tako se tudi sodnik Buoga v Rimu podreja Fanfanijevim navodilom in se poslužuje dobro preverjene tehnike natočevanja in zbijanja sumov. Očiten namen te kampanje je blatiti skupini ki sta se v teh dneh odločno borili proti vladnemu zakonu o javnem redu, s katerim skušajo oblasti ubiti svobodo».

PDUP poudarja, da je policijska akcija očitna provokacija, dodaja pa vsekakor, da bodo vlada, policija in sodstvo še pospešili te akcije kot pripravko na volilno kampanjo. Edini izhod iz spirale nasilja in provokacij je po mnenju PDUP zavrnitev Realejevega zakonskega osnutka v senatu. V ta namen gibanje poziva vse levičarske senatore, naj se odzovejo pozivu intelektualcev, sindikalistov in vseh demokratov in naj zavrnejo med rezpravo v senatu Realejev zakonski osnutek.

Gibanje «Avanguardia operaia» pa je opolne pridrilo tiskovno konferenco, na kateri so odgovorili gibanja naravnost raztrgali sodnikov nalog tako s pravnega kot s političnega vidika. Po mnenju odv. Lagosta je sodnik med drugim dal preiskovalcem preširok mandat, ki presega meje zakona. Poleg vsega pa v nalogu nista niti enkrat navedeni organizaciji, kot tudi ni navedena ne pojasnjena vez, ki naj bi je sodnik odkril med lani aretiranimi manifestanti ter PDUP in «Avanguardia operaia».

Odv. Lagosta je napovedal, da bo prijavil policijo sodišču zaradi zlorabe oblasti. Glavna priča in prizadeta stranka je 21-letna Carla Capponi, ki so jo agenti našli na domu Paola Miggianna, proti kateremu je sodnik odredil hišno preiskavo. «Odpeljali so me na kvesturo — je reklo dekle — kjer sta me nadzorici ženskega policijskega oddelka slokli in preiskali, le ker so me našli v stanovanju». Dekle je še poudarilo, da je agenti tudi niso seznanili z odredbo sodnika, ki bi opravičevala osebno preiskavo.

Odvetnik «Avanguardia operaia» je v zaključku poudaril, da so ukrepi sodnika Buona in ravnanje policije v nasprotju s členom ustave, ki jamči svobodo združevanja. Nekaj zastopnik «Avanguardia operaia» pa je v svojem posegu poudaril, da je brez dvoma politična vez in sodelavci med ukrepi sodnika Buona in sporočilom PDUP ter «Avanguardia operaia», da bosta predložili svoje kandidatne liste za občinske volitve.

Tudi rimski odsek «demokratskega sodstva» je odločno obsodil počete preiskovalnega sodnika Buoga ter poudaril, da je v nasprotju s členom ustave, ki jamči svobodo združevanja, pravica do se svobodno združevanja v stranke. «To je prvi primer v povorini Italiji — poudarja v svojem sporočilu demokratično sodstvo — da policija in karabinjerji vliomijo v sedež politične organizacije, da bi se polastili seznama članov. Priporočiti gre, da v tem primeru ni

Toriellija izpustili na začasno svobodo

MILAN, 9. — Preiskovalni sodnik dr. Giuliano Turone in namestnik državnega pravdnika dr. Giovanni

Caizzi sta danes v jetnišnici v Casanu d'Addi zaslila industrija Pietra Toriellija, katerega so v torek aretirali pod obtožbo zaletavanja in lažnega pričevanja. Toriellija namreč obtožujejo, da noče sodelovati s sodno oblastjo v preiskavi za identifikacijo njegovih ugrabiteljev.

Sodna funkcija Toriellija sta po štirih urah zaslisevanja izpustila Toriellija na začasno svobodo, kar pomeni, da nista preklala obtožb. Toriellijev odvjetnik se je sicer poteoval za preklit obtožb, češ da je obrazložitev preveč splošna. Vse torej kaže, da Toriellij niti tokrat ni hotel govoriti, zaradi česar ga bodo, ko bodo preverili se nekaj izsledkov preiskave, prav gotovo ponovno zaslili. Danes sta sodna preiskovalca ponovno s Toriellijem in ob prisotnosti zagovornika preverila vse njegove izjave. Sodnika nista hotela ob koncu zaslisevanja povedati ničesar razen, da gre preiskava h koncu.

KOMUNISTI IN SOCIALISTI NASLOVILI INTERPELACIJE NA VLADO

Ostra reakcija demokratične javnosti proti aretaciji 8 delavcev na Sardiniji

Aretirane delavce obtožujejo izredno hudih prekrškov - Federacija CGIL, CISL in UIL govori o provokatorskem ukrepu

CAGLIARI, 9. — V vsej pokrajini Cagliari je bila danes enopurna stavka in odgovor na provokatorsko odločitev namestnika državnega pravdnika Franca Melisa, ki je podpisal zaporno povelje za 8 poljskih delavcev in za sindikalnega voditelja Antonella Mancosuja. Dolži jih izredno hudih prekrškov, ki gredo od postavljanja cestnih blokov do zasebnega nasilja, ugrabitve in ropa v obsežnih okoliščinah.

Vse obtožbe so očitno iz trte izvirne akcije oštrih delavcev, ki so jih karabinjerji poneli aretirati in odveli v zapor pa sodi v okvir sindikalne borbe proti podjetju «Sa Zeppara», ki je leta in leta izkoriščala sardinske kmete. Kot primer verodostojnosti obtožbe naj omenimo, da jih obtožujejo ropa, ker so pomolzi koze in razdelili mleko mestnim otroškim vrtcem. Sindikalna borba se je že skoraj zaključila in odločitev namestnika državnega pravdnika Melisa je samo zaostrišla vso zadevo. V izjavi sindikalne federacije CGIL,

Jutri bo v kraju San Nicolò Arcidano, od koder so doma aretiranci, ljudska manifestacija, v kraju Guaspino pa bo sindikalna manifestacija, na kateri bo spregovorila vrsta vidnih sindikalnih predstavnikov.

Prav tako jutri bo namestnik državnega pravdnika Melis zaslil v zaporu vseh devet aretirancev. V zvezi z nezasišanim dogodkom je socialistični poslanec Manca, član vsedržavnega vodstva PSI, naslovil na ministra za pravosodje interpretacijo, v kateri sprašuje, ali v ali ne meni, da bi bilo primerno, da informira parlament o hudem represivnem dejanju, ki ga je izvedel namestnik državnega pravdnika v Cagliariu, ko je jih podpisal zaporno povelje za osem poljskih delavcev in za sindikalnega voditelja Mancosuja. Manca ugotavlja v svoji interpelaciji, da gre, sprito izredno hudih obtožb, za očitno ustvarjalno dejanje, ki je naperjeno proti vsemu delavskemu gibanju, se zlasti pa proti delavcem, ki se že mesec borijo za svoje pravice proti kmetijskemu podjetju «Sa Zeppara». Poslanec Manca sprašuje ob koncu, kakšne ukrepe bo sprejel ministrstvo in katero je mnenje vlade o vsej zadevi.

O vsej zadevi je naslovilo prisanje na notranjega in na pravosodnega ministra večje število komunističnih poslancev, ki v glavnem postavljajo ista vprašanja kot socialisti, dodajajo pa, da zahtevajo od ministrov odgovor v zvezi s smešnimi in protisindikalnimi obrazložitvami aretacije devetih delavcev. Komunisti sprašujejo vlado, kaj bo podvela, da bi rešila probleme, ki so povzročili sindikalno akcijo proti odpustu z dela.

Svojo solidarnost s aretiranimi delavci in s pokrajinskim tajnikom zveze poljskih delavcev CGIL Mancosijem izražata tudi komunistična in socialistična skupina v sardinskem deželnem svetu.

V FIRENCAH

Funkcionarji kvesture opisali dijakom kvarne posledice uživanja mamil

FIRENCE, 9. — Podkvestor, načelnik letedečega oddelka in inspektorica ženske policije s florentinske kvesture so danes prišli na vabilo vodstva šole, v licej «La Quercia», kjer so študentom obrazložili kvarne posledice uživanja mamil. Zadeva je seveda zbudila med študenti izredno zanimanje, ker so funkcionarji opisali tudi dramatične primere, s katerimi se morali spoprijeti v vsakdanji borbi proti razpečevalcem mamil. Njihova naloga, so funkcionarji rekli dijakom, ni samo prepričati razpečevalca, posebno med mladino, temveč skušajo tudi rešiti tiste, ki so zašli na pot uživanja mamil. Toda policijski organi bodo brez moči, če z njimi ne bodo sodelovali starši, učno osebje, zdravniki in socialne asistentke.

V KAIRO

Izraelski vohun obsojen na smrt

KAIRO, 9. — Tednik «Akhbar El Yom» javlja v svoji zadnji izdaji, da je višje vojaško sodišče spoznalo, da je razbila vasa vrata in tudi šipe ne samo na zahodnem delu palače, temveč tudi stanovanjskih hiš na področju.

Ker je bila najavljena za deveti otvoritev tradicionalnega filmskega festivala, so poklicali številne delavce, ki so se lotili odvažanja ruševin in popravljanja škode. Na sre-

BAJE SO ZAHTEVALI DVE MILIJARDI LIR

Za izpustitev tovarnarja so pogajanja že v teku?

Policijski organi pravijo, da bodo preiskavo nadaljevali tudi po osvoboditvi ugrabljenca

VERONA, 9. — Luigina Lorenzini, žena ugrabljenega veronskega industrija, lastnika ene največjih tovarnih črtiljev na področju, Iva Antoninija, sedi že 36 ur pri telefonu v pričakovanju vesti s strani ugrabiteljev in zahteve po odkupnini. Sinoči je v Antoninijem stanovanju prvič zabil telefon in moški glas je javil, «da se Antonini dobro počuti in da se ni treba bati zanj». Baje so, da se ugrabitelji oglašili tudi tik pred polnočjo in zahtevali 2 milijardi lir odkupnine. Slednjo vest seveda ni nihče potrdil.

Lorenzinijeva je zaprosila policijo, da bi objavili v časopisnih vest, da je njen mož bolan in da mora uživati določena zdravila. Vsekakor družina ni hotela sprejeti časnih karjev.

Policijski organi seveda raziskujejo primer, ki je zelo podoben ugrabitvi predsednika veronskega nogometnega kluba Saveria Garonzija 29. januarja letos. Garonzija so izpustili

4. februarja, še prej pa so svoji izročili ugrabiteljem milijardo lir odkupnine.

Skupne točke obeh ugrabitvev so kar tri: še kar dolga tišina ugrabiteljev, ugrabitvev blizu doma in beg iz Verone s prekoračenjem mreže ob avtocesti «Serenissima».

Policijske organe in karabinjerje predvsem zanima kako so neznanci prestregli Antoninijev avto, zaradi česar so zasilili precej očitve. Kaj so ti povedali ni znano. Zvedelo se je tudi, da je Antonini zadnje čase krožil oborožen, zaradi česar je imel tudi orožni list.

Kaže, da se Antonini ni poslužil orožja. «To je pametno storilo», je izjavil Garonzi, ki seveda ni pozabil težkih trenutkov med ugrabitvijo.

Vest o ugrabitvi je razburila javno mnenje in tudi veronski župan Delaini je poslal prizadeti družini solidarnostno brzojavko.

Razburjenje je toliko večje, ker so v Veroni zabeležili v zadnjih mesecih kar štiri ugrabitve. Zaradi tega je veronski kvestor dr. Pirella izjavil, da se preiskava ne bo zaključila z izpustitvijo ugrabljenega tovarnarja. Vsekakor preiskava poteka v skrajni tajnosti, ker hočejo dati možnost družini ugrabljenega, da stopi v stik z banditi za določitev odkupnine. Ni izključeno, da so pogajanja že v teku.

Danes so prispele v Verono posebne ekipe policije in karabinjerjev, ki so izveščane za borbo proti ugrabiteljem. Te stalno krožijo z avti civilne registracije in so v stalnem stiku s kvesturo in lahko, brž ko bi se ugrabitelji kje pojavili, bliskovito posežejo.

Antoninijevi svojci so v pričakovanju zahteve ugrabiteljev že stopili v stik z vodstvom neke banke. Njih, ki vsaj tako trdijo nekateri, predvsem zanimiva, če bi jim lahko zavod nudil brez oklevanja denar, ki bi ga zahtevali ugrabitelji.

V SKOPJU

Stroge zaporne kazni netilecem sovražstva

SKOPJE, 9. — Skopsko sodišče je obsodilo pet oseb albanske narodnosti na ostre zaporne kazni do 11 let, ker jih je spoznalo za krive obtožbe sovražne propagande in netenja narodnostne, rasne in verske mržnje. Po mnenju sodnikov je bilo njihovo delovanje posebno nevarno, ker so rovarili proti bratstvu jugoslovanskih narodov in netili sovražstvo med Makedonci in drugimi narodnostnimi skupinami.

Pred dnevi je bila v Vatikanu slovesna zaprisega (na sliki) mladih pripadnikov papeževе švicarske garde

VČERAJ SO ODPRILI MEDNARODNI FILMSKI FESTIVAL V CANNESU

Eksplodizija bombe pred začetkom «sejma nečimrnosti»

Na sporedu tudi pet italijanskih filmov - Danski film odprl festival

CANNES, 9. — Silovita eksplozija je danes okoli 4. ure zjutraj razdejala zahodni del palače filmskega festivala in poškodovala dva tovarnjaka z oddajnimi napravami francoske televizije. Ob eksploziji je bil v pritličju palače sam čuvaj Yves Laurent, medtem ko je njegova družina spala v prvem nadstropju.

Laurent je nemudoma obvestil policijo in gasilce. Ugotovili so, da so ob stranskem vходу v palačo neznanci položili skoraj 1 kg težko bombo iz plastike. Silovita eksplozija je razbila vasa vrata in tudi šipe ne samo na zahodnem delu palače, temveč tudi stanovanjskih hiš na področju.

Ker je bila najavljena za deveti otvoritev tradicionalnega filmskega festivala, so poklicali številne delavce, ki so se lotili odvažanja ruševin in popravljanja škode. Na sre-

čjo eksplozija ni prizadela ne glavne dvorane, ne odra. Po ogledu škode zaradi nočnega atentata je predstavnik vodstva filmskega festivala Maurice Bessy izjavil, da je škoda precejšnja, vendar bodo drevi, kot je bilo določeno, vseeno začeli s po-membno mednarodno filmsko manifestacijo.

Drevo je res odprli, kakor so napovedali. 28-letni filmski festival v Cannesu. Otvoritev je sploh pote-kala v znamenju oporečnosti, tako no-bombo iz plastike. Silovita eksplozija je razbila vasa vrata in tudi šipe ne samo na zahodnem delu palače, temveč tudi stanovanjskih hiš na področju.

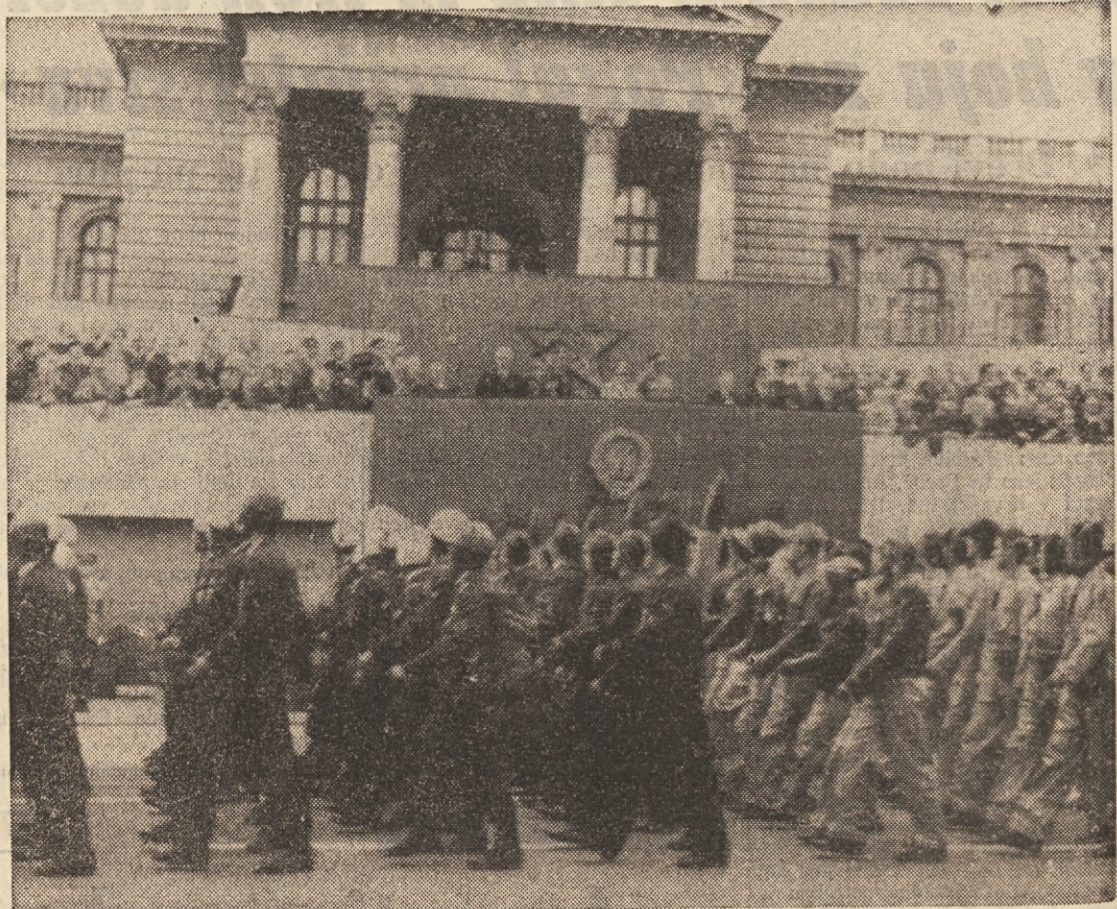
V primerjavi s prejšnjimi leti so nekoliko spremenili program festivala, vendar vseeno je še preveč filmov, ki so sicer tokrat posvečeni tudi drugim umetnostim kot gledališču, baletu, glasbi, slikarstvu itd. Filmov, ki se bodo potegovali za glavne nagrade je 21 iz 17 držav, izven konkurence pa bodo predvajali pet filmov, katerih režiserji so najbolj znana imena filmskega sveta. V raznih odsekih bodo predvajali tudi druge filme in vse kaže, da se bo na filmskem platnu zvrstilo 385 filmov, kar pomeni 480 ur projekcij v 15 dneh festivala, ki se bo zaključil 23. maja.

Italijanski filmov bo šest: «Profumo di donna» Dina Risija in «Jup-py du» Adriana Celentana, ki se bo-pota potegovala za najvišje nagrade, dalje «Professione reporter» Michelangela Antoninija izven konkuren-

ce, «L'età della pace» Fabia Car-pija v odseku «Teden kritike», «A-lonsanfan» bratov Taviani in «L'ul-timo giorno di scuola prima delle va-canze di Natale» Gianvittoria Baldi-ja v odseku «Quinzaine de realizza-teurs». V žiriji bo Italijo predstavl-jala igralka Lea Massari.

Prvi film letošnjega festivala je bil danski «Srečna razporka» Hen-ninga Carlisena, ki predstavlja, ka-kor je v tiskovni konferenci po pred-vajanju filma izjavil režiser, satiro o nekem ambientu. V njegovem fil-mu je precej ironije in dvomnosti, ker danski režiser pravico, da lahko spremeni ideje, da se čuti živega ali mrtvega, ubogega ali bogatega.

Jutri sta na sporedu filmskega festivala v Cannesu filma Franco-za Coste Gavrara in Madžara Miklo-sa Jancsa.

Včeraj je bila v Beogradu veličastna parada «Z bratstvom in edinstvom do zmage». Na sliki je mešani odred civilne zaštite pred slavnostno tribuno

DVOMI IN POMISLEKI OB IZBRUHU AFERE MAGNETOFONSKIH POSNETKOV SID

Prilaščanje sodnih izvidov ali poskus pokopati preiskavo o Borghesejevem udaru?

Sodnik Fiore zaslil častnika obveščevalne službe La Bruna, katerega dolži, da je namenoma prikril original posnetka Orlandinijevega pričevanja

RIM, 9. — Rimski sodnik Filippo Fiore in javni tožilec Vitalone, ki vodita preiskavo o propadnem posku-su državnega udara Junia Valeria Borgheseja, sta danes zaslila stotnika SID Antonia La Bruna. Ta je obtožen prilaščanja in potvorbe do-kaznega gradiva (kazenski zakonik predpisuje za ta prekršek od enega do pet let ječe), ker je «pomotoma» Rimsko sodnikom le kopijo posnetka Orlandinijevega pričevanja, s kate-rim je bivša «desna roka» črne-ga princa dolžil poveljnika SID Vita Micelijja sodelovanja s prevratniki.

Da je bil magnetofonski posnetek le kopija, so se zavedeli tehniki tu-rskega zavoda «Galileo Ferraris», katerim je rimski sodnik zaupal teh-nični pregled traku. Izkazalo se je, da je bilo od originalnega posnetka uporabljen za preiskavo le 20 minut pogovora, ker je bil ostali del po-govora nerazumljiv zaradi sumov in piskov. Vprašanje, ki se s tem v zvezi postavlja je, čemu je razum-

ljiv le del posnetka, ki se nanaša na Orlandinijevo obtožbo proti Mi-celiju? Ali je kdo prikril imena o-sebnosti, ki so bila še nad bivšim poveljnikom obveščevalne službe? Rimsko sodnika sta brez dvoma postavila stotniku La Brunu ti vpraš-anji, kot tudi sta zahtevala pojas-nilo, če je ravnal na lastno pest, ali po nalogu predstojnikov. S tem v zvezi je po govoricih iz rimskih sod-nih krogov general Maletti (ta po-veljuje protivojnemu oddelku, kjer je zaposlen La Bruna) pred-dvema dnevnoma izjavil, da o vsej tej zadevi ne ve ničesar, ker se je s tem ukvarjal La Bruna. Je tudi tokrat stotnik, kateremu so v pre-teklosti večkrat zaupalo zelo delikat-ne naloge, potrdil izjave svojega predstojnika? Sprito molčelnosti sodnikov ni bilo mogoče zvedeti, ka-ko se je častnik branil, vsekakor je že samo dejstvo, da sodniki po zaslišanju niso ukinili ničesar proti njemu kaže, da so bili njegovi odgovori v zvezi za sedaj dovolj iz-črpn.

Ko je tedanji obrambni minister Andreotti avgusta lani izročil sodni-ku dosje o prevratnikih, ki ga je zbrala obveščevalna služba, je hkrati poudaril nujnost reforme SID. Ta-krat se je govorilo, da obstajata v sklopu obveščevalne službe nasproti frakciji in da je smuljivo ravnanje SID ravno posledica ostrega spopa-da med njima. Govorice se še niso polegle in po mnenju nekaterih ko-mentatorjev se škandal Orlandini-jevih posnetkov ukvirja v ta spopad. Težko je namreč verjeti, da je za-menjaval magnetofonskih posnetkov le banalna napaka. V rimskih sod-nih krogih so prepričani, da je bila «pomotoma» namenoma in kaže, da so celo premišljevali, ali naj podpiše-jo zaporni nalog za La Bruna in po-dčastnika Esposito. Vprašanje pa je, kaj se skriva za to «namerno po-moto» in komu jo gre naprtiti.

V Padovi, kjer se je začela pre-iskava o rovarjenju Vetronovne in kjer je preiskovalni sodnik Tambu-rino podpisal za gen. Micelija za-porni nalog zaradi konspiracije in prevratniškega rovarjenja, gledajo na razplet afe-re magnetofonskih po-snetkov dokaj skeptično. Je res ali ni res — se vprašujejo — da so v Rimu začeli preiskavo o propad-l'em Borghesejevem poskusu držav-nega udara, le da bi se polastili tudi preiskave o Vetronovci? Je res ali ni res, da so v Rimu zaposta-

vili to preiskavo in umaknili zapor-ni nalog proti gen. Miceliju, ki ga je podpisal Tamburino? Iz vsega tega, če logično sklepamo, je izbruh afe-re Orlandinijevih posnetkov od-lična priložnost, da se pokopije še preostali del preiskave in se reši Miceli iz zagate. Umik Tamburi-novega zapornega naloga je bil prvi korak, izpustitev generala na začas-no svobodo pa drugi korak na tej poti.

Ni naključje, da je z novim skan-dalom v središču vinarja ravno pro-tivojnski odsek obveščevalne služ-be, ki je najtesneje sodeloval s pa-dovskim sodnikom pri razkrivanju izkrivljajoče strukture v sklopu SID. V tem pogledu ne gre tudi prezreti podobne afe-re, ki je izbruhnila lani. Tedaj je stotnik La Bruna prav tako «intervjuval» v Švici Attilia Lerercaria, enega od voditeljev Ve-trovnice, ki je vzdrževal stike z in-dustrijscem Piaggiom. Lererci je po-vedal marsikaj o strukturi prevrat-niške organizacije, katere namen je bil preprečiti družbeni in politični preporod države. Posnetek izjav so nato izročili rimskim sodnikom med avgustom in septembrom. Tambu-rino, kateremu so edino služile, pa je prišel do njih po naključju šele oktobra, ko je bila usoda njegove preiskave že zapečatena. Ne gre po-zabiti, kaj je sodnik poudaril, ko je bil še v teku spor o pristojnosti med rimskim in padovskim sodiščem: «Združiti obe preiskavi (Vetronov-na in Borghesejev poskus državnega u-dara) pomeni prezreti duha in črko zakona, hkrati pa tudi pokopati res-nico pod goro papirjev in sodnih iz-vidov».

PROCES BOZANO

Ponovno odložena sodna razprava

GENOVA, 9. — Porotniki genovske-ga porotnega prizivnega sodišča, ki obravnava primer Lorenz Bozana, katerega so v prvi stopnji oprostil zaradi pomanjkanja dokazov obtožbe ugrabitve umora in skrivanja trupla mlade Milene Sutter, so si danes o-gledali področje hriba Fasce, kjer naj bi Bozano hotel zakopati umor-jenega Sutterjevo. Na hribu so namreč našli jarno in poleg nje kramp in lo-pato, ki sta dan prej izginila iz vile Bozanove družine. Obtožnica trdi, da je Bozano ubil Mileno Sutterjevo, ki jo je čakal pred švicarsko solo, ki jo je obiskovala, v predoru stranske ceste, ki vodi k hribu. Ker se je bal, da ga je kdo videl, je Bozano opu-stil načrt, da zakopje žrtev in jo nato odpeljal k morju, kjer jo je precej obteženo, potopil.

Po ogledu se je nadaljevala razpra-va, ki pa je trajala le nekaj minut. Vsekakor danes niso govorili o dveh obtežljivih pričah, ki naj bi videli Bo-zana z rdečim spijerjem, na stran-ski cesti, ki vodi k hribu Fasce.

Miss Danske 1975 in «krava leta»

KOBENHAVN, 9. — Berit Fre-deriksen, dvajsetletna uradnica davčnega urada Svendborga, je no-va «miss Danske». Organizator na-tačaja, Francoz Claude Berr, je pikro pripomnil, da bo morala Fe-deriksenova, če bo hotela seveda biti vredna naslova, izgubiti kak-kilogram.

Izvolitev je bila v kongresni dvorani mesteca Herning na Jutlandskem pred 300 gledalci in 50 novi-karjem. Istčasno se je pred palačo zbralo 600 članic feminističnega gi-banja «Rdeče nogavice», ki so sim-bolično izvolile «kravo leta».